

To bo Idrija / december 2014

TBI

Revija za prihodnost mesta

6 | »JOJ! KAM BI SE DÉL?«

14 | TAM STOJIM IN PIŠEM

**30 | ZA BENDE, KI JIM JE BILA LASTNA
GARAŽA PREMAJHNA**

42 | SPOŠTOVANI OBČINSKI SVETNIKI ...

9 772232 670009

TBI

Revija za prihodnost mesta

Revijo TBI ustvarjamo z veseljem, strastjo in predanostjo. V upanju, da prikažemo tiste vsebine, za katere smo prepričani, da jih morate spoznati.

Glavni urednik

MATEVŽ STRAUS

www.matevzstraus.si

Urednik fotografije

IZTOK HVALA

www.iztokhvala.com

Oblikovanje

BLAŽ JAKELJ

Lektura

JAKA ČIBEJ

Izdajatelj

KLUB IDRIJSKIH ŠTUDENTOV

Ulica IX. korpusa 17, Idrija

www.klub-kis.si

Koprodukcija

IDRIJA 2020

Ulica IX. korpusa 17, Idrija

www.idrija2020.si

Naklada

400

Tisk

BIROGRAFIKA BORI

Datum natisa:

27. december 2014

Drugo številko smo ustvarili Aleš Čar, Aljaž Tratnik, Blaž Jakelj, Boštjan Berglez, Drejc Kokošar, Haris Aldžić, Izток Hvala, Jaka Čibej, Jernej Kobal, Katja Miklavčič, Maja Vogrič, Marko Čuk, Marko Serafimovič, Maša Eržen, Matevž Straus, Matic Vogrič, Neža Pavšič, Sabina Carli, Sanja Reje, Tilen Božič, Tomaž Kosmač, Urban Šlabnik, Žan Menart

Vse pravice zadržane.

V letu 2015 se revija TBI, revija za prihodnost mesta seli tudi na splet. Na spletni strani www.tbi.si boste brali mladostne vsebine in aktualne novice ter spremljali dogajanja iz zakulisja nastajanja revije.

Revijo TBI bere več kot 400 ambicioznih mladih in 50 mnenjskih voditeljev iz Idrijsko-Cerkljanske regije.

Naša ekipa bo z veseljem poskerbela za pripravo oglasa in drugih promocijskih materialov. Pišite na matevz@idrija2020.si za vašim željam in zmožnostim prilagojeno ponudbo.

Idrija2020

Izid so poleg Kluba idrijskih študentov finančno omogočili:

PRETEKLOST *ali* PRIHODNOST?

Kaj pravzaprav mislimo z imenom revije TBI,

To bo Idrija? Zakaj To bo Idrija?

In kaj je to, kar bo Idrija?

Če je značilnost nacionalnih držav nacionalna identiteta, ki temelji na nacionalni kulturi, so mesta nekaj povsem drugačnega, pripoveduje profesor Eric Corijn z bruseljske univerze VUB. Če nacionalna kultura išče svojo srž v preteklosti, če je tisto, kar družijo državljane, skupna preteklost – skupen jezik, kultura in kulturni vzorci, umetnost, zemlja –, je urbana kultura njeno nasprotje. Mesta so bila vedno stičišče različnosti, migracij, nasprotujočih si interesov, zato urbana kultura ni temeljila na skupni preteklosti, temveč na zamišljanju skupne prihodnosti. Različnost in raznolikost, ki sta bistvo vsakega mesta, lahko družijo le skupna destinacija.

In to skupno destinacijo, vizijo skupne prihodnosti, iščemo z revijo TBI, revijo za prihodnost mesta. Ker vemo, da nas ne more družiti (le) preteklost, iščemo nov smisel mesta. Smisel, ki bo šel onkraj folklorizma, onkraj oziranja k starim dobrim časom in onkraj poživljanja trenutkov preteklosti. To seveda ne pomeni, da potiskamo preteklost na stran. Prav nasprotno: preteklost želimo interpretirati, z njo ustvarjati, jo raziskovati in prilagajati današnjemu času in prostoru. Želimo, da preteklost služi prihodnosti, in ne obratno.

Kakšna bo torej Idrija? Ne vemo. Sta pa revija TBI

in njena vsebina naš prispevek k iskanju skupne destinacije.

Besedilo: Matevž Straus, glavni urednik

NOVA POGlavJA

Mesta so kot živi organizmi. Imajo svoja življenja, svoje začetke, vzpone in padce, gredo skozi mirnejša in bolj dinamična obdobja, imajo svoja poglavja, ko se določena zgodba organsko zaključi oziroma iztroši, in takrat se mora začeti odpirati nekaj novega. Če mesta v kritičnih točkah, ko zapirajo določena poglavja, ne najdejo poti naprej, so posledice običajno usodne.

Besedilo: Aleš Čar

O GOSTUJOČEM AVTORJU

Aleš Čar je v Idriji je preživel svoje zgodnje otroštvo, osnovnošolska in gimnazijska leta. V mladosti je bila njegova glavna sopotnica glasba. Z njeno pomočjo si je ustvaril paralelni svet, ki mu je omogočal pobeg iz (po njegovem mnenju)

klavstrofobičnega ozračja domačega mesta. Njegov literarni opus obsega dve zbirki kratkih zgodb, tri romane in nemalo scenarijev. Sam zase pravi, da se ne vidi v luči tipičnega slovenskega pisatelja, veliko ljubša sta mu naziva pisec in urednik.

Maribor je recimo primer mesta, ki mu po osamosvojitvenem kolapsu industrije ni uspelo odpreti nove zgodbe. Hitro se je pokazalo, da za stečaji in propadlimi projekti ne stoji premišljen načrt, da zadaj ni nobene ideje o prestrukturiranju, da pravzaprav sploh ni ideje, kam in kako od točke sesutja naprej. Maribor se je kot mesto začel počasi sesedati vase, in ne samo v gospodarskem smislu. Začel se je beg možganov, ki je še danes eden največjih v širši regiji, na delo je stopila izrazita negativna selekcija, brezposelnost je rastla in dosegla eno najvišjih vrednosti v državi, hkrati je seveda padal BDP in dosegel eno najnižjih vrednosti v državi. V mestu se je začel počasi redčiti in nazadnje izginjati srednji sloj, število socialno degradiranih prebivalcev je raslo, vse skupaj pa je v socialnem tkivu mesta sčasoma pustilo tako globoke reze, da se je korenito spremenila njegova narava – od socializacijskih vzorcev in navad do ritma življenja v mestu itd.

Optimističen portret mesta

Idrija kot mesto je v zadnjih desetletjih spisala praktično diametralno nasprotno razvojno dramaturgijo. Ko se je v drugi polovici 20. stoletja petstoletna zgodba o rudniku živega srebra začela bližati koncu, se je mesto znašlo pred podobno nalogo kot Maribor po osamosvojitvi. Postavil se je imperativ ne le po gospodarskem prestrukturiranju, temveč po popolnoma novi gospodarski in razvojni paradigmi. Danes, nekaj desetletij kasneje, statistični podatki, ki izrisujejo ta del portreta mesta, prikazujejo neizprosno optimizem: Idrija ima enega najvišjih BDP na prebivalca

v državi, je center regije z najnižjo brezposelnostjo v državi (na vrhu je Cerklona s 4,2 % registrirane brezposelnosti, na drugem mestu so Žiri s 5,0 %, Idrija pa na odličnem petem mestu s 5,8 %). Poleg tega pa ima Idrija, mimogrede, tudi največ milijonarjev na število prebivalcev v državi, saj je med sto najbogatejšimi Slovenci na lestvici revije Manager kar osem Idrijčanov – ki menda s svojim ocenjenim premoženjem desetkratno presegajo celoletni proračun občine.

Ob zgodbi o gospodarskem uspehu je Idrija prav tako z odliko, torej z vso potrebno strokovnostjo in z vsem potrebnim spoštovanjem, začela »zapirati« tudi svojo epsko identitetno zgodbo. V globalnem kontekstu si lepše potrditve, kot je vpis dediščine rudnika živega srebra na Unescov seznam svetovne dediščine, praktično ni mogoče zamisliti. To je hkrati tudi veliko priznanje vsem, ki so skozi generacije popisovali, raziskovali, analizirali, interpretirali in arhivirali veliko zgodbo mesta. In če h kulturni dediščini dodamo še naravne potencialne, ki so z Geoparkom Idrija prav tako dobile priznanje na najvišjem nivoju, si boljše štartne pozicije mesta za skok v prihodnost pravzaprav ni mogoče niti zamisliti.

Konstruktivnost in volja do dela mladih

No, res je: tako vidi in govori pogled od zunaj. Kakšne so videti ključne težave in izzivi, s katerimi se ukvarja mesto, iz notranjih perspektiv nekaterih (naj)pomembnejših deležnikov v mestu, pa je vsaj bežno skicirala okrogla miza iz začetka leta januarja, ki je potekala pod

zgovornim naslovom To mesto je moje, a vendar moje ni: Mladi v Idriji in dediščina Unesca. Ne glede na številne kritične premisleke in analize, ki smo jih lahko slišali med pogovorom, vzbuja optimizem že samo dejstvo, da so dogodek, na katerem se je intenzivno razmišljalo o problemih, težavah, izzivih ter potencialih mesta, vodili mladi. Njihovega izrazito konstruktivnega odnosa in volje do dela se ne bi smelo spregledati. Konec koncev je edini čas, ki stoji pred nami, njihov čas. Ja, na vrata že pošteno trka čas, ko bo potrebno veliko zgodbo mesta premisliti iz nove, sveže perspektive, ko bo potreben temeljit premislek o turističnih razvojnih potencialih mesta, saj bo ob gospodarski zelo verjetno prav to druga ključna zgodba mesta v bližnji prihodnosti. Prihaja čas, ki je lahko samo čas mladih, ko bo potrebno veliko zgodbo mesta vpeti v nove promocijske in trženjske prijeme, ko bo treba izrabiti celoten spekter možnosti, ki jih ponujajo nove tehnologije, ko bo treba tradicijo nadgrajevati s kreativnimi, tudi nekoliko bolj sproščenimi pristopi in jo še močnejše povezati z aktualnim trenutkom in življenjem. Prihaja čas, ko bo mogoče za te vrste projektov voziti razvojni denar iz Bruslja, potreben je samo svež pristop in razumevanje birokratskih labirintov, kar je – roko na srce – izziv tudi za mlade generacije. Prihaja čas, za katerega, kot rečeno, ni nobene dileme, komu pripada. Mesto mora samo prepoznati in optimizirati človeški potencial tudi in predvsem med mladimi. To je ključ, ki iz sedanjosti odpira prihodnost.

"JOJ! KAM BI SE DÉL?"

Študirati družboslovje ali naravoslovje? Zagotovljena služba ali sončna uprava? Za mnoge mlade Idrijčanke in Idrijčane je izbira precej razumljiva – v strahu pred brezposelnostjo bodo izbrali naravoslovje in ugodili skrbnim staršem in kariernim svetovalcem. Pa je res izbira tako črno-bela? S tem člankom želimo dokazati, da je delitev nesmiselna, dolgoročno neperspektivna in za Idrijo celo škodljiva. Zakaj?

*Besedilo: Matevž Strans, Katja Miklavčič, Sabina Carli,
Žan Menart; Ilustracije: Sanja Reje*

Ker delitev naravoslovje-družboslovje pravzaprav ne obstaja

Črno-beli svet kariernih in študijskih opcij seveda temelji na poenostavitvi, in tega se tiho zavedajo celo največji zgovorniki. Umetnost zanje razumljivo sodi med družboslovje. Humanistika tudi. Na drugi strani imajo z izrazom naravoslovje primarno v mislih tehniko, za katero težko trdimo, da je sploh znanost in v tujini mnogokrat niti ne sodi na univerzo.

V desetletje stari obsežni raziskavi, v kateri sta raziskovalca znanosti Richard Klavans in Kevin W. Boyack želela mapirati obstoječo znanost, se nam pokaže pisani svet obstoječih kariernih in študijskih možnosti. Z razvrščanjem 7,2 milijona znanstvenih del iz 16 tisoč znanstvenih zbornikov v discipline in z identificiranjem povezav med njimi sta namreč znanstvena polja aplicirala na sferično obliko ter dobila zemljevid znanosti. Iz globusa hitro razberemo, da je skorajda nemogoče potegniti črto med naravoslovjem in družboslovjem, da med družbenimi vedami ter električnim inženirstvom in računalniškimi vedami obstajajo močne povezave, vse znanosti pa se nahajajo »ob ekvatorju«, in ne na nasprotnih skrajnih polih. Zemljevid znanosti kaže pestrost znanstvenih disciplin in predvsem močne povezave med njimi – to pa so tudi področja, kjer se rojevajo nove perspektivne discipline. V petletnem obdobju do leta 2005 je stike z drugimi vejami najbolj intenzivno tkala biotehnologija – kljub redkim povezavam se je povezovanje dogajalo najhitreje, povezava z računalništvom pa je proizvedla novo disciplino bioinformatiko. Tudi električno inženirstvo in računalniške znanosti se hitro povezujejo z drugimi disciplinami ter se počasi premikajo »proti ekvatorju«, pri medicini, infektologiji in zdravstvenih vedah pa je povezovanja manj. Družbene vede povezave z drugimi disci-

plinami (predvsem z biotehnologijo in računalništvom) povečujejo. Trendi povezovanja disciplin nakazujejo prihodnji razvoj znanosti, ki bo očitno izredno fragmentirana, z množico poddisciplin, ki ne bodo sodile v idealnotipsko delitev naravoslovje-družboslovje, temveč bodo kombinirale naravoslovna, tehnična, družboslovna in tehnična znanja, mnogokrat pa vključevala še polje umetnosti. To bodo tudi področja, kjer bo razvoj potekal najhitreje in na katerih bodo zaradi specifičnih transdisciplinarnih znanj nastajala delovna mesta z visoko dodano vrednostjo. A dokler bomo živeli v mentalnem svetu popolne ločenosti, teh priložnosti ne bomo opazili.

Ker svet specialistov potrebuje tudi generaliste

Legendarno delo Bogastvo narodov (Wealth of Nations) škotskega ekonomista in filozofa Adama Smitha iz leta 1776 postavlja temelj klasične ekonomije: delitev dela omogoča kvalitativno povečanje produktivnosti – bolj se družba specializira, bolj je produktivna in uspešna. Na tej predpostavki smo navsezadnje zgradili celoten izobraževalni sistem – bolj kot se izobražujemo, bolj specialna so znanja. A kot pripomni pisatelj Carter Phipps, avtor knjige Evolutionaries, smo postali družba, polna podatkov, ki se sooča s pomanjkanjem smisla. »Porast specialistov na vseh področjih – v matematiki, zgodovini, psihologiji – nam daje ogromno vsebine. Toda koliko je to znanje sploh vredno, če ga ne znamo postaviti v kontekst?« se sprašuje. Kontekst pa lahko ponudijo le generalisti, ki »vedo o mnogih stvareh malo« in s svojo širino zmorejo povezati različne znanstvene preboje. Generaliste odlikuje radovednost, želja po povezovanju različnih znanj in sposobnost sodelovanja z raznovrstnimi specialisti. Generalisti dopolnjujejo specialiste in jih znajo spodbuditi k drugačnemu mišljenju, zaradi dobrih komunikacijskih

veščin pa zmorejo zahtevne koncepte pojasniti in predstaviti laikom. Le katero uspešno podjetje, ki želi dosegati preboje in se hitro odzivati na spremembe v poslovnem okolju, ne želi takih generalistov?

Ker današnje potrebe trga čez pet let ne bodo relevantne

Mnogi se še spomnimo, da so pred gospodarsko krizo karierni svetovalci radi svetovali študij gradbeništva – pravili so, da se bo vedno gradilo in da je služba v gradbeništvu zagotovljena vsem. Čeprav lahko priznamo potencial gradbeništva in potrebo po vrhunskih gradbenih znanjih, je dejstvo, da so se karierni svetovalci motili. Velika gradbena podjetja, ki so zaposlovala nove gradbenike, so propadla, gradbeništvo le počasi okrevava, država in zasebni sektor pa velikih infrastrukturnih projektov ne zmoreta financirati. Zagotovila vsevednih svetovalcev so se izneverila.

In ne gre le za gradbeništvo in gospodarsko krizo – trg delovne sile se spreminja hitreje, kot se na spremembe odzivajo univerze z izobraževalnimi programi. Študij ne bo nikoli dal vseh znanj, ki jih potrebujete za delo, in bo hkrati dal mnogo znanj, ki jih ne potrebujete v neposrednem smislu. Študij pravzaprav ni vlak do zelenega delovnega mesta, kot si to razlagajo mnogi starši. Študij je lestev – kako visoko boste z njo priplezali, je odvisno od vas. Obstajajo tudi brezposelni strojniki.

Ker delo in bivališče nista nujno v istem kraju

Če je za vse velike civilizacije (z izjemo mongolske) veljalo, da je sedentarnost (tj. način življenja z zelo malo selitev) prednost, se v današnjem postmodernem svetu nemobilnost dojema kot pomanjkanje, deprivilegiranaost. V času, ko je vse v gibanju, revščino povezujemo z nezmožnostjo selitve, mobilnosti. Zato moramo mladi o svoji prihodnosti (če

smo optimistični) razmišljati kot o mobilni prihodnosti – ko nam ne bo potrebno več prebivati v kraju dela. Tele-delo, torej delo od doma, in nomadsko delo bosta omogočala fleksibilne urnike in bivanje v Idriji, čeprav bo naša pisarna na drugem koncu sveta. Ali obratno. Vozaštvo, znanilec mobilne prihodnosti, je navsezadnje že pogosto – iz Idrije se na delo v druge občine vozijo (ko indeksiramo prihajajoče in odhajajoče) skorajda vsi poklici. V Idrijo namreč dnevno migrirajo strokovnjaki tehnično-tehno-loških ved (indeks 133,3), tehniki tehničnih strok (indeks 115,4) in direktorji ter menedžerji družb (indeks 102,1).

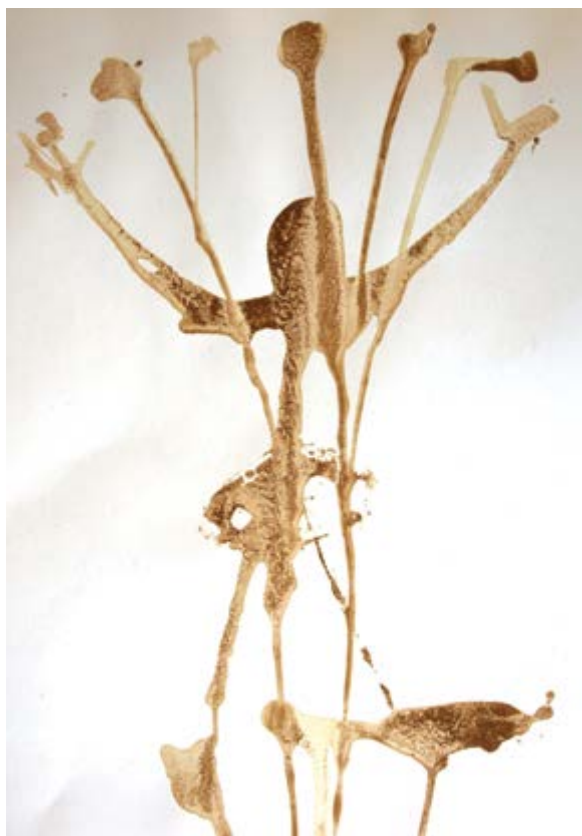
Ker tudi »naravoslovci« obiskujejo frizerje, glasbene dogodke in psihiatre

Vsak »naravoslovec« ima potrebe, ki gredo onkraj njegovega dela. Z rastjo plač, povečevanjem prostega časa in večjimi željami po kakovostnem življenju se večajo potrebe po drugih poklicih. Želja in nameni občine Idrija, da privabi tudi zahtevnejše turiste, pa omogočajo doseganje kritične mase za številne nove

storitvene dejavnosti, za katere do zdaj še ni bilo dovolj povpraševanja. Morda bomo prav mladi postali pionirji nove ekonomije.

Ker v Idriji kronično primanjkuje »hard-core« ustvarjalcev

Analiza ustvarjalnega razreda v občini Idrija, ki jo je pripravil Matevž Straus, kaže, da je leta 2010 delež ustvarjalnih poklicev glede na število prebivalstva po kraju dela znašal 10,98 %, po kraju bivanja pa 11,25 %, kar je nad deležem na nacionalni ravni iz leta 2006. Leta 2006 je bilo namreč v Sloveniji v ustvarjalnih poklicih 7 % zaposlitev, v goriški razvojni regiji pa 4,6 % po kraju dela oziroma 5,6 % po kraju bivanja (vir: Marjan Ravbar). Za idrijski ustvarjalni razred pa je značilen izredno majhen delež umetnikov oz. kulturnih ustvarjalcev in poustvarjalcev. Njihov delež namreč znaša 0,08 % vseh prebivalcev po kraju dela oz. 0,18 % po kraju bivanja, kar je bistveno manj kot na nacionalni ravni, kjer je odstotek že sam po sebi precej nizek – 0,23 %.

Kako se za študij odločajo mladi Idrijčani?

Katja Miklavčič

Ena izmed prvih ultra pomembnih odločitev, s katero se leto za letom srečujejo generacije četrtošolcev, je izbor študija. Ker gre za osebno odločitev, ki bo bistveno vplivala na posameznikovo življenje, je razmišljanje, da mladi študij izbirajo zgolj na podlagi lastnih interesov, precej pogosto. Napaka. Na odločitve mladih Idrijčanov vplivajo številni dejavniki, ki pogosto zasenčijo primarni interes dijakov. Nekateri izmed njih so prisotni že desetletja, spet drugi se spreminjajo iz leta v leto. Z namenom celostnega vpogleda v situacijo smo se o teh dejavnikih pogovarjali z mladimi Idrijčani, ki so v zadnjem desetletju na idrijski gimnaziji maturirali v razmiku treh let.

Najprej si pogledajmo situacijo v letu 2005, ko o gospodarski krizi še ni bilo ne duha ne sluha. A navzlic odsotnosti splošne panike v zvezi s pridobitvijo prve zaposlitve pri izbiranju študija kar precej dijakov svojih interesov ni postavilo na prvo mesto. Vedeli so namreč, da bo v Idriji več priložnosti za tiste z naravoslovno oz. tehnično izobrazbo. Prav tako so jim večkrat povedali, da je ekonomistov, pravnikov in drugih t.i. družboslovcev preveč. Vsakega, ki je izkazoval zanimanje za matematiko, fiziko, kemijo in biologijo, so v imenu boljših zaposlitvenih možnosti spodbujali k študiju naravoslovja oz. tehnike. Podobna je bila tudi

situacija leta 2008, pri generaciji, ki se je za študij odločala še zadnja pred nastopom gospodarske krize. Tistega leta mladih k izboru naravoslovja in tehnike ni spodbujala zgolj gimnazija, marveč tudi ministrstvo za šolstvo, ki je takratne dijake k vpisu na fakultete prej omenjenih panog nagovarjalo kar v Modri dvorani. Leta 2008 se je veliko dijakov odločilo za študij gradbeništva, ki je v tistih letih poosebljalo vizijo perspektivnega poklica.

Podobne vzorce je mogoče zaznati tudi v prihodnjih letih. Posebej gre izpostaviti prepričanje, ki je prevladovalo pri generaciji maturantov leta 2011. Veljalo je, da morajo dijaki pred svoje interese postaviti svoje sposobnosti. Kar v nekoliko ciničnem prevodu pomeni, da je za nadarjene primeren zgolj študij naravoslovja in tehnike.

Čeprav splošne panike glede pridobitve prve zaposlitve pri omenjenih generacijah še ni zaznati, pa je ta vsekakor prisotna pri generaciji maturantov leta 2014. Dijaki so namreč mrzlično izbirali med študiji, za katere so verjeli, da jim lahko v prihodnosti omogočijo zaposlitev. Če se je v preteklem desetletju o neperspektivnosti družboslovja in humanistike zgolj potihem šušljalo, zdaj vsi na glas kričijo, da bodo vsi družboslovci brezposelni in da je edina rešilna bilka

študij naravoslovja in tehnike. O tem priča tudi primerjava odločitev letošnjih maturantov z odločitvami maturantov izpred štirih let. V primerjavi z maturanti leta 2010 se je za študij zdravstvenih ved letos odločilo 6 odstotkov več dijakov, za študij strojnega in kemijskega inženirstva 5 odstotkov več, za študij elektrotehnike in računalništva pa 4 odstotke več. Premosorazmerno s povečanim vpisom naravoslovnih in tehničnih študijev pa je padlo število dijakov, ki so se odločili za študij humanistike — kar 18 odstotkov dijakov manj kot pred štirimi leti.

Zapisano torej priča o »zaciklanosti« Idrije v prepričanje o črno-beli delitvi na naravoslovje in družboslovje. Na prepričanje o perspektivnosti prvih panog in neperspektivnosti drugih. Seveda so vzorci posledica zgodovine Idrije, ki je tesno povezana z živosrebrnim rudnikom, glavnim zaposlovalcem v mestu, ki sta ga kasneje nadomestili veliki korporaciji. A dokler teh vzorcev ne presežemo vsi, se bo Idrija najverjetneje primorana soočiti z odsotnostjo napredka.

O delitvah ...

Prof. dr. Jadran Lenarčič,
direktor Instituta Jožef Stefan

Znanost ni statična in se skozi desetletja spreminja. Posamezne vede se zlivajo in ob njih nastajajo nove. V sodobni znanosti se meje med standardnimi delitvami na vede brišejo še hitreje, kar je posledica splošnih družbenih sprememb in tehnološkega razvoja. Tako so na primer nanotehnologije zblížale fiziko in kemijo, med njima v tem delu ni več očitne razlike. Problemi, s katerimi se sodobna znanost ukvarja, postajajo vse bolj kompleksni in jih ni moč reševati z enostranskim pristopom. Ekonomskih problemov ne obravnavajo le ekonomisti, temveč mešane skupine, v katerih sodelujejo tudi matematiki, fiziki, sociologi in celo humanisti. Tudi napredka medicine si ne moremo predstavljati brez povezav medicine z elektroniko, informacijskimi tehnologijami, robotiko, biokemijo in biologijo, fiziko. Tudi Nobelove nagrade so se pred sto leti podeljevale znanstvenikom, ki so delovali pretežno sami, v sredini stoletja so jih prejeli znanstveniki, ki so imeli na voljo velike skupine pretežno iz iste vede, danes pa so to skupine, ki so multidisciplinarne.

Dr. Ivan Svetlik,
rektor Univerze v Ljubljani

V celoti soglašam z vašim mnenjem, da večina problemov današnjih delovnih in življenjskih okolij, ki jih morajo razreševati akademsko izobraženi ljudje, presega področje ene same discipline. Zato je povezovanje znanja nujno, zlasti pri njegovi uporabi ob reševanju konkretnih problemov oziroma nalog. To pa je lahko tem bolj uspešno, čim bolj je povezovanje znanja prisotno že v času njegovega pridobivanja, torej v času študija. Zato si na Univerzi v Ljubljani prizadevamo za uveljavljanje izbirnih predmetov, pri čemer imajo študenti možnost izbirati tudi predmete izven njihovih študijskih programov, za uvedbo tako imenovanih horizontalnih predmetov, namenjenih vsem študentom univerze, na primer podjetništvo in varovanje okolja, ter za razvoj obštudijskih dejavnosti, kot so športne, kulturne, umetniške in socialne, skozi katere študenti bogatijo svoje kompetence. Se pa potreba po interdisciplinarnosti kaže tudi na področju raziskovanja. Tak primer so kognitivne znanosti, kjer sodelujejo raziskovalci in pedagogji s področij ved o izobraževanju, psihologije, medicine in informatike. Raziskovalna skupina za elektroporacijo povezuje raziskovalce s področij elektrotehnike, medicine in farmacije ter proučuje, kako dostavljati zdravila posameznim obolelim celicam v telesu. Podobnih primerov pa je vse več.

Dr. Tadej Bajd, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Kadar sem povabljen na kakšno univerzo v tujini, bodisi kot predavatelj bodisi kot izpraševalec pri zagovoru doktorata, vselej zelo rad obiščem tudi univerzitetno knjigarno. Zanima me, kakšne učbenike uporabljajo profesorji oziroma študentje te univerze pri posameznih predmetih. Potem pa iz samoljubja prebrskam še knjižne police, da bi našel kakšno od svojih knjig s področja robotike, ki so izšle pri mednarodni založbi Springer. Včasih kakšno najdem, še večkrat pa ne. Skoraj vedno pa na policah naletim na kakšno knjigo našega filozofa Slavoj Žižka. Na koncu sem ponosen in zadovoljen, da sem v knjigarni tuje univerze našel knjigo slovenskega avtorja. Prav vseeno mi je, ali gre za tehniko ali humanistiko, za naravoslovje ali družboslovje. Znanost je ena sama, mora pa biti odlična in mednarodna. Znanost drugačna ne more in ne sme biti.

Kaj študirati ...

Bojan Sever, župan Občine Idrija

Kaj bi jaz svetoval mlademu človeku? Pojdi študirat tisto, kar te veseli, in poskusi biti v tistem najboljši. Ker mislim, da je mogoče uspeti na vseh področjih. Problem nastane, če nisi vpet v okolje, v katerem živiš, saj ne veš, kaj se dogaja, imaš premalo informacij, nič te ne zanima. Potem res ne veš, kako bi lahko znanje v tem okolju uporabil. Če pa okolje dobro poznaš in delodajalci vedo zate, imaš priložnost za delo. Zato je pomembno, da si aktiven, povezan z okoljem, da veš, kaj okolje rabi in želi, ter da ga v končni fazi pomagaš tudi razvijati in si na ta način ustvariš delovno mesto. Če sta vodilo zgolj denar in zaslužek, te hitro vse mine. Ker lahko zasluženega denarja ni, po liniji najmanjšega odpora pa se ne pride daleč. Potrebna sta vztrajnost in veselje do poklica, ne mnenje drugih. Če bi jaz poslušal karierno svetovalko, bi bil zdaj dimnikar.

Tatjana Dizdarevič, v. d. direktorice javnega zavoda Center za upravljanje z dediščino živega srebra Idrija

Dejstvo je, da Idrija nima veliko storitvenih dejavnosti, ki bi omogočale zaposlovanje družboslovcev. Seveda pa razumem, da se ne morete vsi mladi odločiti za naravoslovje, če se v tem ne vidite. Vsaj še nekaj let na tem področju ne vidim boljšega stanja. Center za upravljanje z dediščino živega srebra Idrija bi takoj in v naslednjih petih letih potreboval dva, tri, tudi štiri družboslovce s področja zgodovine, geografije in sociologije, a jih trenutno zaradi prepovedi zaposlovanja v javnem sektorju ne moremo zaposliti. Program dela centra obsega tri glavne aktivnosti: upravljanje z delom dediščine živega srebra vpisane na UNESCO Seznam, v okviru tega upravljanje turističnega rudnika Antonijev rov, za kar bi potrebovali kustosa in zgodovinarja ter vzdrževanje nezalitega dela rudnika in monitoring vplivnega območja, za kar pa sicer potrebujemo tehnični kader, to je rudarje in inženirje. V kolikor bi Slovenija naslednje leto ratificirala Konvencijo Minamata o živem srebru, pa je želja centra, da postane aktiven tudi na tem področju, s čimer bi nastala potreba po zaposlitvi dodatnega naravoslovca.

Sanja Marija Pellis, direktorica Centra za idrijsko dediščino

Mladi naj študirajo tisto, kar jim je najbližje, zaposlitve pa naj iščejo glede na priložnosti in povpraševanje. Študij je seveda pomemben, še zdaleč pa ni edini dejavnik. Če se pokaže potreba po določeni dejavnosti, ki je v občini ni, potem je smiselno za to priložnost zagrabiti. Tudi v okviru priložnosti, ki jih ponuja Geopark Idrija, je treba izhajati iz konkretnih situacij – lastniki praznih objektov lahko uredijo sobe, v bližini geotočk je mogoče izvajati turistično vodenje ali izdelovati spominke, prodajati lokalne izdelke ipd. Po naših predvidevanjih se bo število obiskovalcev Idrije v prihodnjih letih povečalo, za kar bomo potrebovali dodatne nastanitvene kapacitete. Povečale se bodo potrebe po prevoznikih, razviti bo treba več kakovostne gostinske ponudbe, manjkalo bo spominkov in verjetno tudi delavcev v turizmu – tržnikov, vodnikov, animatorjev, informatorjev. V desetih letih bi tako lahko govorili o petdesetih dodatnih zaposlitvah v turizmu. V primeru, da pa se brezposelnost v občini bistveno poveča, bo prehod v turizem še večji. Res pa je, da ne bo šlo vedno za stalne zaposlitve. Vedno več bo pogodbenih opravil, začasnih projektov in nestalnih zaposlitev, s tem pa posledično tudi manj socialne varnosti.

O avtorici ilustracij

Sanja Rejc se likovno izraža predvsem skozi slike. Njen modus operandi zaznamujeta dva elementa, ki se medsebojno prepletata: reciklaža in raziskovanje materialov. Poleg tradicionalnih slikarskih pripomočkov uporablja tudi bolj nekonvencionalne materiale, ki puščajo barvno sled ali strukturo: pesek, prst, povoj, kosti, kri, odpadni material, na novejših slikah pa prevladujeta črni čaj in kava. Vsi ti materiali pa niso le nadomestek običajnim slikarskim sredstvom, temveč narekujejo tudi vsebino in motiv posameznega dela.

5 POKLICEV PRIHODNOSTI

1.

Vsestranski in vseznalski delavec v turizmu

Znal bo temeljito predstaviti zgodovino mesta in rudnika, vas zagrel za tehnične in naravoslovne bisere, obvladoval avtobus tujih turistov ter povezal gostince, hotelirje in domačine za najboljšo turistično izkušnjo.

2.

Razvijalec tehnologij in konceptov pametnih skupnosti

Poznal bo odgovore na vprašanja: Kako zmanjšati porabo vode v gospodinjstvih? Kako upravljati s skupnimi kotlovnici, da bodo vsi uporabniki plačali čim nižjo položnico? Kako organizirati javni prevoz, ki bo hiter, ekonomičen in zelen? Poleg analitičnih znanj, iz katerih bo snoval ukrepe, bo izjemen komunikator in motivator za spremembo vsakodnevnih vzorcev.

3.

Inovator prihodnosti

Med študijem pridobljeno znanje bo po zaslugi radovednosti in želje po nenehnem razvoju znal nadgraditi – s tem bo meje možnega premikal v idrijskih in spodnjeidrijskih multinacionalkah, ki bosta iz idrijskega bazena v svet pošiljali nove rešitve in nove poglede na svet.

4.

Interpretator dediščine

Iz bogate dediščine, ki jo je UNESCO razglasil za svetovno dediščino, bo izbrskal najbolj presenetljive podatke, jih povezal z drugimi podatki, umestil v širši kontekst, ki ga razumejo tudi tuji laični obiskovalci, in zasnoval predstavitve, ki bo nagovorila vid, sluh, voh, tip in srce obiskovalca.

5.

Zdravnik duha

Z vpeljevanjem novih pristopov – po čemer je bila idrijska psihiatrična bolnišnica vedno znana – bo spreminjal naš pogled na duševno bolezen in soočanje z njo. Iskreno delo v interesu pacientov bo dvigovalo že tako visoke strokovne standarde psihiatrične stroke.

V zagovor generalistom!

Ni vse v izkušnjah. Pomemben je način razmišljanja – generalist je motiviran za reševanje problemov in nenehno učenje. Generalist išče ustvarjalne načine reševanja problemov.

Ekstremno intelektualno radoveden. Generalist se je sposoben naučiti (in pozabiti) katerokoli specialistično znanje.

Povezovanje pik. Generalist bo potegnil vzporednico med matematiko in psihologijo.

Empatik. Generalist si lahko zamisli drugačen svet – svet kolegov, svet kupcev ... Generalist najprej poslušaj, nato predstavlja svoje ideje.

Vodi s spoštovanjem in sodelovanjem. Generalist je sposoben pridobiti zaupanje specialistov in odpirati glave.

Nenehno spodjeda status quo. Generalist spodbuja k nenehnim izboljšavam, k boljšemu delu in boljšim rezultatom.

(Povzeto po Reuven Gorsht, SAP)

TAM STOJIM IN PIŠEM

*-Skozi besede tvojega junaka:
„Verjamem, da čas ni linearen.“
Je potemtakem povsem vseeno,
kje pričneva intervju?
-V veliki sliki, povsem, ja.*

*Besedilo: Tilen Božič, Foto: Iztok Hvala,
Asistent: Boštjan Berglez, Prstor: Pri Zobotu*

KAJ PA POSTMODERNIZEM?

Besedilo spada, širše gledano, v polje postmodernizma.

Ja, načeloma sta ga kritika in literarna teorija uvrstili tja. Navsezadnje pa se je že besedilo samo uvrstilo tja.

Zanj sta značilni nelinearnost in fragmentiranost. Je ta nelinearnost glavno določilo postmodernizma?

Ne, to je pač eden izmed postopkov, ki so značilni za to dobo, gibanje, smer, karkoli ... po drugi strani imamo tu še intertekstualnost, citatnost. To so vse, kako bi rekel, poglavitna orožja oz. orodja tako imenovanega postmodernizma.

Kje stoji postmodernizem v odnosu do modernizma?

Tu je precej dilem, ampak navsezadnje je neko duhovno zgodovinsko smer, še posebej umetniško, potrebno nekako poimenovati. Zgodovinsko dejstvo pač je, da vsako obdobje negira prejšnjega. Realizem je negiral romantiko, modernizem je negiral realizem in podobno se je pač zgodilo s postmodernizmom, ki je ... V bistvu precej laično rečeno, ta modernistični tok misli se je znotraj postmodernizma izkazal kot nedelujoč, saj je svet fragmentiran, poln glasov. Tukaj ne mislim zgolj dobesednih glasov, ampak tudi glasov kot citatov, navezav na druge tekste. To je v bistvu ta odklonilnost do modernizma. Postmodernizem je odraz neke dobe, ki je ... postmoderna doba.

USPEH, KI GA NE BI SMELO BITI

Kako pojasnjuješ uspeh tega romana, ki po vseh pravilih ne bi smel biti uspešen?

Ja, po vseh pravilih res ne bi smel biti. Gre za ...

... manjše presenečenje.

Ja. Ne gre za ortodoksno, gre za radikalno zadevo. In to tako na področju seksualnosti kot na področju postmodernizma. Ampak očitno je stvar nekako

delovala, funkcionirala. Zakaj, kako, jaz ne vem, nimam enačb, matematike.

Mogoče je tu na delu neka samozavest, ki veje iz besedila, saj je že v njem napovedan ...

Kresnik. (smeh)

To, kar te vsi v bistvu sprašujejo, v vseh intervjujih?

Ja. No, iz tega so izviralale tudi raznorazne teorije zarot. Da sem očitno nekako predvidel, kdo vse bo v žiriji, in potem napisal roman ...

Če bi tako dobro videl v prihodnost, bi lahko bil mag.

Mislím, da če bi lahko tako dobro videl v prihodnost, bi verjetno skušal vplivati na loterijo, ne na roman.

PROBLEM DRUGE KNJIGE

Ali se ob tako uspešnem prvencu poraja strah pred naslednjim romanom. Kakor bi rekel v glasbi – »problem drugega albuma«?

Tudi v literaturi je »problem druge knjige« postal povsem konvencionalen pojem. Urednik me je pred tem že posvaril in tega se zavedam. Poleg tega pa se zavedam, da je razlika med drugimi, ki primerjajo, in sabo, ki primerjaš. In veliko bolj se bojim tega slednjega.

Saj šokirati ni težko, lahko vstanem tukaj in pričnem scati naokoli, pa je šok. Ampak, da šokiraš in da ima pomen, to je pa že umetnost. S tem poveš tudi nekaj drugega: o sebi, o drugih.

Svojega primerjanja?

Tako. Da bi zaviral sam sebe. Ravno zaradi tega.

Torej moraš najti neko sproščenost v odnosu do sebe?

Ja. In do svoje literature. Ni pa ta strah paralizirajoč. Gre bolj za vseprisoten

dvom. Ampak saj veš, kako je temu rekel Alistair Crowley: »Dvom je dober služabnik, a slab gospodar.«

NESKONČNA SEKSUALNOST

Bo telesnost še fokus naslednjega romana?

Seveda. Verjetno bo še bolj radikalno telesen.

Telesa v temi so prežeta s telesnostjo. Skozi iztaknitev libida prodira v jedro seksualnosti. Kam lahko greš od tu naprej?

Seksualnost je neskončna tema. Vsak, ki je zgolj človek, bi se prej ali slej pričel ponavljati, če bi pisal na tak način. Zato sem tudi izbral druge postopke, povsem druga pisateljska orodja. V novem projektu imamo za razliko od Teles v temi linearno pripoved, tretjeosebne pripovedovalca in v večjem delu žensko protagonistko. To so nekako vsa druga orodja, s katerimi se tudi sam skušam izpopolnjevati. Po drugi strani pa ne nadaljuje tez prejšnjega romana, ampak vzame določen element, torej to surovo, grobo telesnost, in gre od tam naprej.

TO NI ROMANTIČNA ZGODBA

To ni roman zapleta. Zaplet je razkrit že takoj na začetku. Ali bo – kot si zapisal že v samem tekstu – v naslednjem romanu zaplet luksuz, ki si ga boš lahko privoščil?

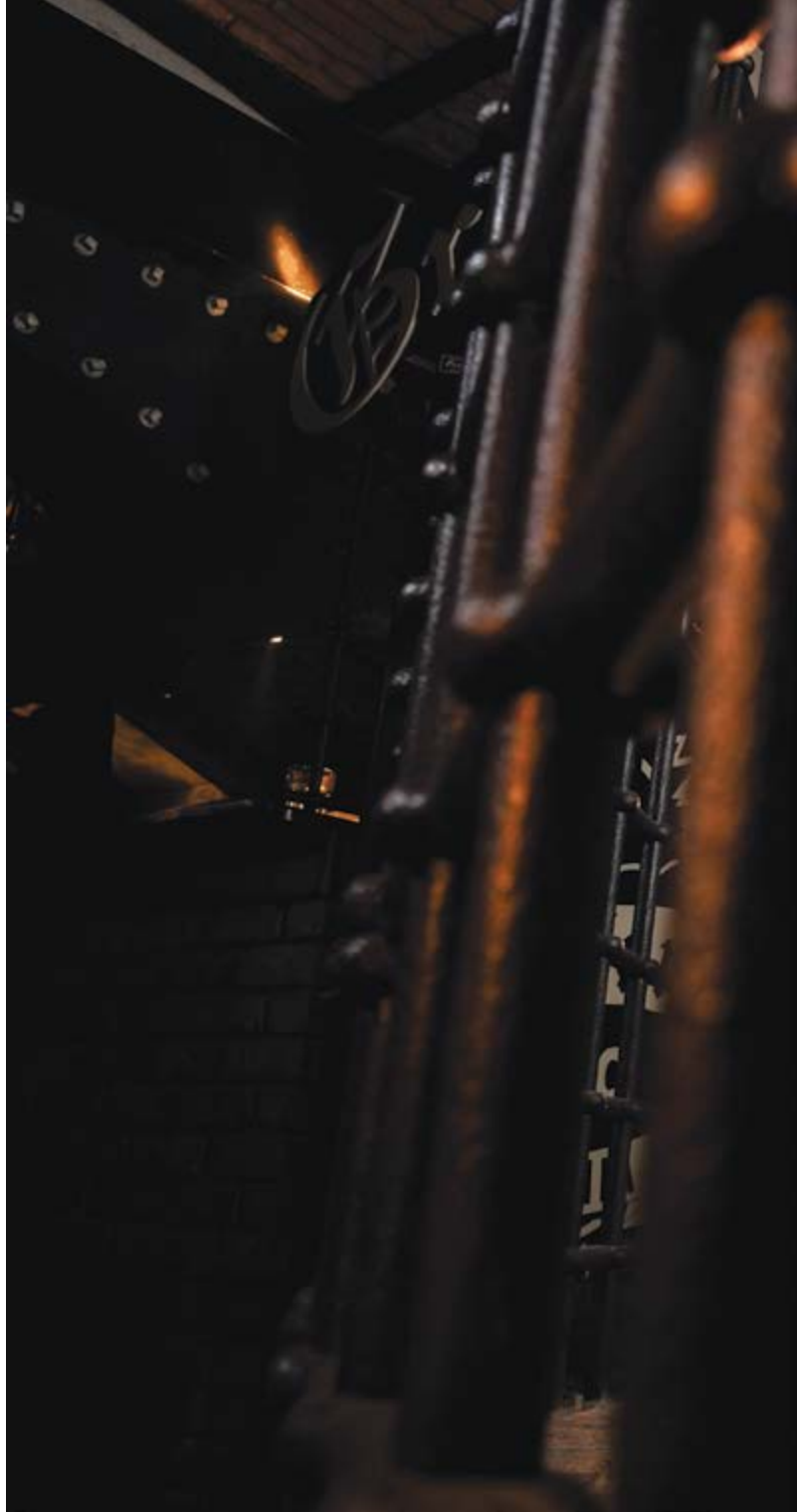
(smeh) Tako bom rekel: več dogajanja definitivno bo. A prav kakšnega hudega zapleta ne bo. Ampak navsezadnje, so zgodbe, ki ga potrebujejo, in so zgodbe, ki ga ne potrebujejo. Tudi čisto navadne zgodbe lahko funkcionirajo brez zapleta. Res pa to ni romantična zgodba s svojimi nihanji.

PRVENEK, KI NI PRVENEK

Za prvence ponavadi velja, da so izrazito subjektivni, skorajda avtobiografski. Za njih je simptomatično, da so polni avtorja. Tudi v temu tekstu

Davorin Lenko

Priznam. Davorina Lenka sem želel spoznati osebno. Branje njegovega nagrajenega prvenca Telesa v temi se me je močno dotaknilo. Ko se je ponudila priložnost, da s someščanom izpeljemo intervju, sem jo suvereno pograbil. Na intervju je prišel vidno utrujen in naveličan. Intervjuji so se zanj po Kresniku strnili v neskončno sosledje trošenja energije. Ustrašil sem se najhujšega: nenaklonjenega sogovornika. Po prižgani cigareti in natočenem pivu pa se je Davorin počasi odprl. Stekel je izjemen intervju.

je čutiti tebe. Ampak ali je to ta klasična simptomatičnost ali je bilo to le literarno orodje? Si se tega zavedal in to namenoma uporabljal?

Zavedal sem se absolutno. Nobeno navezovanje ne na literarno, filmsko ali pa glasbeno delo ni naključno. Je pa pogrešljivo. Namesto točno specifično enega, bi lahko nastavil drugega, v kolikor bi našel primernega, ampak navsezadnje sem omejen s stvarmi, ki jih poznam. (smeh)

Med branjem sem razmišljal, kako spretno si uporabil kliše sebi v prid.

Ker je na nivoju.

To seveda lahko rečemo, je pa dejstvo, da je problem prvenca: preveč. Preveč vsega. Na to me je opozoril že starosta primerjalne književnosti, pokojni Evald Koren. A če pogledamo tako realno, to sploh ni moj prvenec. To je moj prvi objavljeni roman, ampak pred tem sem napisal vsaj štiri, če ne pet romanov. A to so neuspeli projekti.

Z njimi nisi bil dovolj zadovoljen, da bi jih objavil?

Ne.

LOVIM BALANS REDU IN KAOSA Ali gre pri pisanju za neke vrste telesen vidik? Recimo utelešenje besedila skozi nek proces?

Mhm, ja! Ko besedilo pride v javnost, je v bistvu izjemno olajšanje, ker se s tem pomakne v javni diskurz in je v bistvu čisto iz subjektivnega, egocentričnega stališča precejšnje olajšanje. Nisi več master of puppets nad tem, pač gre po svoje. In to je zelo osvobajajoč občutek. Pri samem pisanju pa je en kup, kako bi rekel, en kup dejavnikov, občutij, faktorjev, ki se prepletajo med seboj.

Je pisanje zate mukotrpen proces?

Teško se spravim.

Različni pisatelji imajo različen odnos do tega. Za nekatere je to čisti horror, za druge pa je to najlažja stvar na svetu.

Ne eno, ne drugo, ampak nekje vmes. Teško se spravim, ampak ko se enkrat spravim, ujamem nek balans redu in kaosa, na katerem jezdim dalje. Minejo pa lahko celi dnevi, da se spravim. To sem vzel v zakup, kot del procesa.

Imaš pri novem projektu drugačen občutek nadzora, kot ko si pisal Telsa v temi?

Teško rečem, ker je moje življenje zdaj precej drugačno. Prej sem bil brezposeln in sem imel vedno čas. Zdaj tega pač nimam in je vsakodnevna rutina drugačna. Le če bi pisal v istih rutinah, bi lahko primerjal.

Rutina je pomembna?

Rutina je načeloma fina stvar, ampak sem ugotovil, da mi ne paše. Kdaj mi paše pisati zjutraj, kdaj ponoči, kdaj kar nekje vmes. Sem že po cele strani napi-

sal stoje, ko sem mislil, da bom zapisal samo eno misel ...

Lana Del Rey je ... ena taka živa umetnina.

In se je sprožilo ...

In se je sprožilo in... potem me prijatelji gledajo, kot da bi bil malo pritegnjen. Tam stojim in pišem. (smeh)

V IDRIJI SEM NAŠEL ZELO V REDU LJUDI

V Idrijo si se preselil iz Solčave. Ali ta sprememba vpliva nate?

V Idriji sem našel take zelo ... v redu ljudi. Lepo so me sprejeli. Težko opišem kot nekaj plastičnega, ampak načeloma se mi tukaj dogajajo dobre stvari. Jaz sem navajen biti obdan s hribi in Ljubljana in Celje sta mi bila preveč ... ravna in morbidna in depresivna. Tukaj pa lahko bivam.

BITI TELO VS. IMETI TELO

Ironično je, da kljub vsem seksualnim vsebinam, ki jih na spletu kar mrgoli, na preboj telesnega v virtualno še čakamo. Kakšno je tvoje mnenje? Kam se bo razvijal splet? Te mogoče zanima kot tekstualno orodje?

Splet je ena takšna stvar, ki je spremenila svet bolj, kot bi si kdorkoli mislil, da ga bo. A kot se pri teh stvareh rado zgodi, ga je hkrati malo izboljšal in malo poslabšal. Je pa res, da največji problem vidim v problemu odvisnosti. Odvisnosti od nekega konstantnega feedbacka. Ali v mailih, številnih lajkov, kakorkoli...

In tako internet posega v telesnost.

Ja, seveda! (smeh) Ja, ker vidim, da grem sam sebi na živce, ko čakam na kakšen mail, kaj bolj pomembnega, ko sem v sobi in sem na internetu, potem grem v kuhinjo na cigaret in po telefonu preverjam maile. Jaz se tega zavedam in si grem na živce.

Mnogi pišejo o scenariju, po katerem bomo prešli v informacijsko singularnost, v kateri bomo našo zavest prenesli v nek oblak.

To so meni povsem nedoumljive stvari. Gre za povsem drugo stanje zavesti, ki ga ne moremo ocenjevati s kriteriji današnje zavesti.

To bi bilo v bistvu dokončno raztelesenje.

Ne, v bistvu gre za rojstvo nove rase.

Mišliš, da je telesnost mogoče izvzeti iz enačbe?

Ali je možna zavest brez telesa ali ne, to prepuščam drugim. Definitivno pa na nas telesnost vpliva. Psiha je neločljivo povezana s telesom, sta v medsebojnem razmerju. To se absolutno kaže pri seksualnosti, pri vzdrževanju erekcije, to se kaže pri ... vsem. Je pa po drugi strani zanimivo, kako težko se pri umetnosti vzpostavi balans. Da ni ne telesnost, ne osebnost, duhovnost, psihologija ... Da ni zapostavljeno ne eno ne drugo, ampak da balansirata, da drug drugega odsevata. To je v umetnosti, po mojih izkustvih, zelo redko. Veš, kot recimo te teorije performansa, ki govorijo, da je razlika med imeti telo in biti telo. Pač iščeš tisti moment, ko se podre še zadnja stena, ko so te fikcije bolj resnične od resničnosti in resničnost bolj fiktivna od fikcije in se vse to prepleta. To iščem, to me fascinira. Pa ne zgolj v umetnosti, ampak na povsem vsakodnevni ravni.

To plete lastno tkivo.

Seveda, saj ga vsi pletemo.

Potemtakem nastaja novo telo.

Ravno kloniral se ne bom. (smeh) Telo v nekem figurativnem pomenu, da. Ne telo, ki sem, temveč telo, ki ga imam.

NAJ NARATIV DIKTIRA SLOG

Težko je izluščiti geist, to, kar se dogaja pri pisanju. Zvok, ideja, koncept, ki ga imaš v glavi, ima več glasov, ima večji spekter.

Ja. Marsikatera ideja zahteva svoj pristop, svoj slog, znotraj sposobnosti, ki jih ta, ki piše, ima. Jaz se ne bom ukvarjal z raznimi nihanji v slogu, ker rajši vidim, da slog diktirajo potrebe narativa in ne obratno. Zato tudi pri tem besedilu, ki ga pišem, opažam, da slog zelo niha, ampak vsaj na tej točki me to še ne skrbi. Mogoče bom potem v fazi postprodukcije kaj spreminjal, stilistično uravnaval te skrajnosti.

Nek pisatelj je imel zanimivo vizualno tehniko. Ko je napisal besedilo, ga je pritrtil na steno stran za stranjo in ga dvigal ali spuščal glede na slog. Visoke je pustil, nizke je popravljal.

Zanimivo, da to omenjaš, ker sem tudi sam razmišljal o tem pri projektu, na katerem zdaj delam – za katerega si najbrž opazil, da se zelo elegantno izogibam naslovu...

Pravilno.

...ki ga sicer imam, ampak ga ne bo nihče pri zdravi pameti hotel objaviti. (smeh)

LANA JE FUCKED UP S STILOM Zakaj Lana Del Rey?

(vzdih) Ona je ... ena taka živa umetnina.

Pa se ti zdi, da nastaja sama ali je zadaj nek drug logos?

Je to pomembno? Lane ne poznam osebno, poznam jo zgolj po njeni medijski pojavi in še bolj po njeni umetnosti. Mislim, da se prekleto dobro zaveda, kaj dela, zakaj to dela, ima pa zelo močan smisel za humor, seksualnost in samo ironijo, za neko surovost, bipolarno bivanje ... Živimo v svetu, kjer se neprestano spreminjamo, in ona tega ne skriva. To mi je tako fascinantno pri njej, ker je tako kontradiktorna, ker je fucked up, ampak je fucked up s stilom.

Če pogledamo tako realno, to sploh ni moj prvenec. To je moj prvi objavljeni roman, ampak pred tem sem napisal vsaj štiri, če ne pet romanov. A to so neuspeli projekti.

Pop in rock glasba seveda temeljita na seksualnosti.

Ja. Je pa znotraj še vedno veliko tabujev. Glej, ena najbolj seksualnih stvari, kar se tiče povezave z glasbo, je ameriški band Nashville Pussy. (ponosno pokaže majico) To je mešanica pank, rock'n'rolla, countryja. Gre za štiričlansko ekipo,

kitarista sta mož in žena, on poje, ona je solo kitaristka in čeprav ima že krepko čez 40 let, bo še vedno v modrcu in gatah igrala orgazmičen rock'n'roll! V denarnici imam njeno trzalico, ki sem jo slučajno našel, s seboj jo nosim že pet let. Velikokrat se v rocku in popu prodaja neko ceneno seksualnost, ampak ko pride pa pride. Ko se najde, se najde nekaj res kvalitetnega. Recimo Lana Del Rey, ki izjavi: »My pussy tastes like Pepsi Cola.« Kaj je to?

Precej drzen statement, ki pa lahko hitro izpade banalen. To je tista kapitalistična žilica, ne?

Ja! Je pa tudi antikapitalističen statement. To je taka večplastnost, ki mi je fascinatna. Je pa tudi stvar čiste lingvistične. Statistično gledano ženske umetnice, vsaj kakor jaz poznam literaturo in glasbo, uporabljajo dosti manj besed, ki bi jih lahko označili kot vulgarne. Ravno zaradi tega, ko jih nekdo uporabi, so te toliko močnejše. Recimo v neki moški rock'n'roll zasedbi cunt in fuck nimata praktično nobenega pomena. Če pa to izjavi neka diva, oziroma, da vsaj izgleda kot diva, ampak to sepa diva iz šestdesetih ...

Dusty Springfield.

Tedaj imajo te besede spet neko moč. Tisti občutek, niti ne šoka, ampak pomenski in telesni žmoht. Žmoht je taka lepa beseda. Da pretrese in ima pomen hkrati. Saj šokirati ni težko, lahko vstanem tukaj in pričnem scati naokoli, pa je šok. Ampak, da šokiraš in da ima pomen, to je pa že umetnost. S tem poveš tudi nekaj drugega: o sebi, o drugih. To so te večplastnosti, ki delajo umetnost vredno obstoja in konzumacije. Zdaj grem pa na cigaret.

NAZAJ V PRIHODNOST

Razstava? Brrrrrrr. Počasen sprehod ob spremljavi smrtne tišine med vitrinami, v katerih čemerno čepijo eksponati, ki še sami zase ne vedo, kaj naj bi predstavljali.

Vse skupaj poteka pod budnim očesom mrkega »stražarja«, ki ve, da nihče ne bo ničesar ukradel in da se med razstavo ne bo zgodilo nič, zato vdano nariše črtico za vsakega obiskovalca in jo nato iz čistega dolgčasa še okraši. Posledično sem popolnoma osupnila, ko sta mi Matevž Straus in Urban Šlabnik iz društva Idrija 2020, pobudnika projekta The Idria Lace, predstavila svoje načrte za pomladanske mesece.

Besedilo: Katja Miklavčič, Foto: Marko Serafimovič

Načrt je predvideval razstavo, ki bi uresničila bistvo novega projekta in bi idrijski čipki vrnila ugledno vlogo, ki jo je imela v večstoletni zgodovini mesta. Dovolj je bilo namreč zapiranja čipke v vitrino in skrajni čas je, da se jo pošlje v svet, sta prepričana pobudnika. To pa je mogoče le tako, da zanjo navdušimo mlade. Odločena, da s svojimi idejami nagovorita predvsem mlade med 20. in 35. letom starosti, ki cenijo edinstvenost ročnega dela, sta Matevž in Urban k sodelovanju povabila oblikovalko, klekljarično in arhitektko Anjo Petek ter oblikovalki Kajo Rutar in Nino Tomažin. Kmalu se je na seznamu sodelujočih znašla

še Čipkarska šola Idrija, sledile so Vanda Lapajne ter vrsta izkušenih idrijskih klekljarič. Število bodočih razstavnih eksponatov je skokovito naraslo, fanta pa sta se znašla pred izzivom, ki sta ga čakala že od samega začetka – razstavo.

Kako narediti razstavo, ki to ni

Fanta povprašam, kako sta se lotila priprav na prvi osrednji dogodek projekta The Idria Lace. »Razmišljala sva predvsem o tem, kako narediti razstavo, ki se bo čimbolj oddaljila od klasičnih predstav,« pove Matevž. Seveda govori

o razstavi brez vitrin preživelih vzorcev preteklosti.

Govori zgodbo o razstavi »The Idria Lace 2020: Nazaj v prihodnost« v kletnih prostorih pod čipkarsko šolo, kjer je ekipa društva Idrija 2020 že dobro leto prazne pisarne preoblikovala in jih napolnila z novo vsebino. Vsi razstavljeni izdelki so namreč iskali navdih v povsem različnih glasbenih in vizualnih stilih. Kratka majica z lobanjo je odraz punkovske kulture, poletni hiti elektronike so bili navdih za kratke hlače s čipko na zadnjih žepih, lahkotni ritmi pop zvezdnikov pa za barvite metuljčke. Kolekcija Perla išče

Zamisel: Matevž Straus in Urban Šlabnik

Arhitekturna zasnova: Anja Petek

Celostna podoba: Blaž Jakelj

Več fotografij s postavljanja pop-up razstave:

www.theidrialace.com

navdih v swingu, erotična trojica pa v ritmih, prepojenih z estetiko čutnega sveta.

Razstava The Idria Lace pa se vzorcev tradicionalnosti ni otepala zgolj z domiselnimi izdelki, temveč so jo odlikovale tudi druge inovativne značilnosti. Za razliko od ostalih razstav v okviru Festivala idrijske čipke je bila namreč odprta tudi v poznih večernih urah, kar je za ogled navdušilo številne mlade obiskovalce. Ti so prav tako uživali v urbanih ritmih, za katere so v loži skrbeli domači Zelene Espadrilje in Chris C.

Obiskovalci so iz belega prešli v sivi – prodajni – prostor, nato pa skozi zastrta vrata v razstávni prostor. Ta je bil odet v črnino, izdelke pa je osvetljeval soj LED svetilk. Magična atmosfera je obiskovalce osupnila, zato so se sprva nekoliko zadržano, nato pa z navdušenjem podali v svet prihodnosti klekljane čipke, ki se je osvobodila okovov pretesnih vitrin. Med ogledovanjem so si lahko naredili slušalke in prisluhnili glasbi, inspiraciji izdelka. Veliko pozitivno presenečenje razstave pa je bil prav tako sproščen vodeni ogled, ki ga je bil deležen vsak izmed sedemstotih obiskovalcev.

Nazaj v prihodnost

Zgodba projekta The Idria Lace pa se ne bo ustavila pri razstavi. Izdelki z razstave so že na voljo v spletni trgovini in nestrpno čakajo na potovanje na še neznan dele sveta. Ekipa projekta The Idria Lace, ki je vesela vsakega novega člana, torej sledi svojemu poslanstvu oživljanja tradicije, ki bo zgodbo o idrijski čipki klekljala v duhu sodobnega sveta, brez čuvajev preživele preteklosti. Le kaj se bo naklekljalo?

Erotična trojica

Podvezica s čipko, lesen dildo Dee Lee Doo,

liker Berryshka

Vzorec: Kaja Rutar

Klekljanje: Martina Hvala

Poletna izbira

Kratke hlače s čipko

Vzorec in klekljanje: Čipka Lapajne

Metuljev efekt

Živobarvne broške

Vzorec in klekljanje: Čipkarska šola Idrija

Kolekcija Perla

Uhani, ogrlica, broška, zapestnica

Vzorec in klekljanje:

Anja Petek – Čipkalnica

Živalska lobanja

Kratka majica s potiskom

Vzorec: Nina Tomažin

Klekljanje: Vera Velikanje

Hg

UNESCOVO MESTO V ŠTEVILKAH

*Vse, kar morate vedeti o vzponu in padcu
drugega največjega rudnika živega srebra
na svetu. In življenju po padcu.*

Besedilo: Matevž Straus, Podatki: Anton Zelenc,
Matevž Straus, Oblikovanje: Blaž Jakelj

NEZADRŽNA RAST IDRIJSKEGA RUDNIKA ...

1490

Po legendi Škafar na območju današnje Idrije odkrije samorodno živo srebro

1500

Začetek izkopavanja rude v še danes ohranjenem in urejenem Antonijevem rovu

1508

Po osmih letih revnih izkopov v Antonijevem rovu odkrijejo ogromne žile

LASTNOSTI

Hg

S simbolom planeta Merkurja so srednjeveški alkimisti označevali živo srebro (latinsko mercurium).

Alkimisti so verjeli, da je živo srebro prva materija, iz katere so nastale vse druge kovine. Živo srebro je sicer edina kovina, ki je ohranila alkimistično planetarno ime (»mercury«).

Rimski bog trgovine in obrti ter božji sel Merkur se kot simbol živega srebra v grbu mesta Idrija pojavlja že od druge polovice 17. stoletja.

Angleški izraz "mercurial" se po analogiji s pojavnostjo boga Merkurja, ki nenehno skače od točke do točke, uporablja za opisovanje nestanovitnosti, nestabilnosti.

IZVOR

V rudnih depozitih se pojavlja večinoma kot živosrebrov sulfid cinabarit.

UPORABA

AMALGACIJA ZLATA

Živo srebro se je uporabljalo za ekstrakcijo zlata iz vodne suspenzije zlatonosnega grušča, saj je živo srebro raztopilo tudi zelo fine delce zlata in s tem povečalo izkoristek.

FLUOROSCENTNE SIJALKE

V fluorescentnih sijalkah se uporablja plinasto živo srebro, zaradi katerega sijalke sevajo svetlobo z zelo nizkimi spektralnimi črtami.

MERILNE NAPRAVE (TERMOMETRI ...)

Živo srebro je dobro predvsem za merjenje izredno visokih temperatur.

ZOBNE ZALIVKE

Ker živo srebro v kombinaciji z drugimi kovinami, npr. zlatom in srebrom, hitro tvori amalgame, se je uporabljal za zobne "amalgamske zalivke".

1575

Rudnik v celoti preide pod upravo avstrijske vlade, ki je lastnica vse do leta 1918

1977

Začasno zaprtje rudnika

1995

Ugasne zadnja rotacijska peč v Idriji

2014

Likvidacija podjetja Rudnik živega srebra Idrija

MED NAJBOLJŠIMI!

1/3

svetovne proizvodnje živega srebra

2.

največji rudnik živega srebra na svetu

2.

najstarejši ohranjeni vhod v rudnik v Evropi (Antonijev rov)

13%

vsega dobička vseh rudarskih objektov Avstro-Ogrske je prispeval idrijski rudnik

KOLIKO RUDE IN ŽIVEGA SREBRA JE BILO IZKOPANEGA?

1,9

Keopsove piramide izkopane rude

IDRIJA

HELSINGBORG

1115 km

rovov (profila 2,2 m x 2 m)

2,77

olimpijska plavalna bazena živega srebra

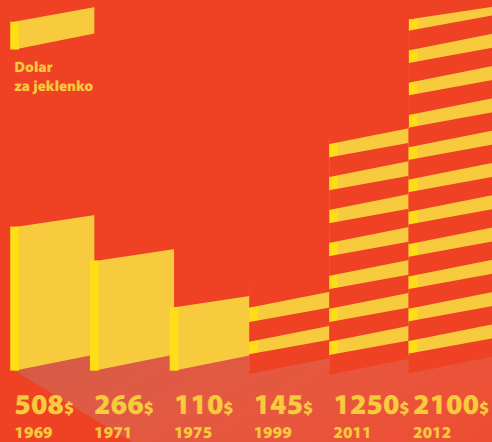
4,3

višine Kristalne palače = 382 m globine idrijskega podzemlja

89 m

ZAKAJ ZAPRTJE RUDNIKA?

KAJ PO ZAPRTJU?

S prenehanjem delovanja rudnika živega srebra se delo v idrijskem podzemlju še zdaleč ni prenehalo – po obsežnih in dolgotrajnih zapiralnih delih se v jami izvaja nenehen geomehanski, geodetski in okoljski monitoring, na površju pa pripravljajo raziskave, informiranje in izobraževanje domačinov in zainteresirane javnosti.

28825
metrov zasutih rovov

172949,96
m³ injektiranega siromašnega betona v idrijsko podzemlje

130.000
m³ posebne injektirane mase

Jama je danes zalita do IX. obzorja in zaprta do III. obzorja.

Vstop v podzemlje je mogoč v turističnem rudniku, v katerem se najnižja točka poti nahaja 96 metrov pod površjem. V okviru posebnih skupin pa se je z vodičem mogoče spustiti še globlje.

1.

Padec cene živega srebra

2.

Okoljevarstveni in zdravstveni razlogi

3.

Nizka vsebnost živega srebra v rudi

Ker živo srebro ni več na javnih borzah, je o njegovi točni ceni težko govoriti. A po zadnjih izračunih naj bi cena po stabilizaciji ob koncu tisočletja izjemno narasla – v desetih letih po letu 2003 za 1100 odstotke.

IN KAJ ZDAJ?

30. junij 2012

Idrija je skupaj s španskim rudnikom živega srebra Almadén vpisana na seznam Unescove svetovne dediščine

Idrija 2020

*Idrija 2020 je platforma mladih Idrijčanov in Idrijčank za uresničevanje post-rudarskih projektov. Prispevaj svoj del prihodnosti.
www.idrija2020.si*

Cake Topper

Ideja in oblikovanje:

Andrejka Likar Kofol

Vzorec: Anja Petek

**ZGODBA
SE NADALJUJE**

Pet mesecev po razstavi The Idria Lace 2020: Nazaj v prihodnost smo ponovno pogledali aktivnosti ekipe The Idria Lace. Očiten korak naprej potrjuje, da so stvar vzeli zares in je bila razstava le prva stopnja. Novi izdelki, spletna trgovina, kopica promocijskega materiala, novi kontakti in nove članice ter mnoge še nerealizirane ideje obetajo zanimivo nadaljevanje.

Keramični uhani z vzorcem čipke

Ideja in oblikovanje:

Darinka Lapajne

Okraski za darila

Ideja in oblikovanje:

Andrejka Likar Kofol

Vzorec: Anja Petek, Irma Pervanja

Zlat prstan z vzorcem čipke

Ideja in oblikovanje:

Mokosh - Eva Poženeš

V SWENAK

*Z Lazarjem sva v večernih urah odšla iz Kavarne in se namenila proti Swenaku. Že po par korakih je ob nama ustavil avto. Voznik je odprl vrata in ponudil: »Se bosta peljala?«
»Ne,« sva v en glas zavrnila uslugo.*

Besedilo: Tomaž Kosmač; Foto: Marko Čuk

Hoja po kljukasti cesti, ki vodi k norišnici, je bila preveč dragocena, da bi se ji izneverila. Lazar je lahko v miru poraufal špinel ali dva, jaz lagodno praznil plastenko z bevando. Nihče od naju ni hotel bliskovito zamenjati okolja. V Swenak moraš priti ravno prav razporežen, stopicanje po serpentinah pa je kot ustvarjeno za doziranje filinga. Včasih so študenti imeli klub v stari šoli, še prej nad mestno knjižnico. Preblizu ljudem, ki so se pritoževali zaradi hrupa in odvrženih steklenic. Občinarji so udvorljivo prisluhnili volivcem in mladino ročno deportirali iz prostorov v središču Idrije.

Obljubili so nadomestno lokacijo, a s figo v žepu. Ignorirali so obvezo in našli nešteto izgovorov za zavlačevanje domenjenega. Nazadnje je študentom prekipelo. Naveličani nategov so odšli k vodstvu Psihiatrične bolnišnice in brez večjih zapletov dobili v 99-letni najem zanemarjeno hišo ter propadajoče gospodarsko poslopje ob njej, ki je nekoč služilo za svinjak. Sprenevedanje občinskih funkcionarjev se je obrnilo v dobro

vseh. Swenakova pozicija mi je bolj všeč od prejšnje lege klubov v jedru mesta. Pri Palacini sva z Lazarjem napravila pavzo. Sedla sva na betonsko klop in medlo ga je zanimalo: »Kdo igra danes?« »Domači bendi,« sem povedal.

Za muziko mu pravzaprav ni bilo mar. V utrdbo je lazil predvsem zaradi vzdušja, kajti v študentski postojanki se folk preobrazi kakor sprehajalci na Rakah. Sprosti se in postane čarobne volje. Po Rakah ljudje žvrgolijo, sonce nabija, prava energija, v Swenaku je čutiti pozitiv najbujnejšo. Spočila sva se in okrepčala ter za naslednjo postajo izbrala stopnice zraven bivše trgovine Žlikrof. Nikamor se nama ni mudilo. Privoščila sva si polurni oddih. Lazar je ležerno vlekel dime, jaz požirke, in polna moči sva zlahka premagala zadnji vzpon.

Pred Swenakom je bil standardni vrvež. Skozi leta sem obredel številne slovenske mladinske klube, a sem redkokje naletel na tako množičen obisk. Nekateri ironizirajo, da zato, ker se v Idriji ne dogaja nič drugega, toda v primerljivih

krajih, kot sta Tolmin ali Postojna, je odziv mladine klavrn. Posmehujejo se tisti, ki se ne odlepijo od računalnika in televizije. Taki bodo vedno sikali, ker čutijo, da življenje teče mimo njih, a se bodo kljub temu trmasto oklepali kavča. Noben kalejdoskop barv jim ne bo pogodu.

Z Lazarjem sva po lesenih štengah dospela v prvi štuk in nekako sem se prebil k šanku. Popotnico sem pravilno temperiral. Zadnji žluk sem potegnil tik pred naročilom. Študente bi lahko izkoriščal in s sabo v vrečki privlekel tri bule, saj v nasprotju z ostalimi klubi niso težili zaradi prinesene kavsne, vendar bi imel slabo vest. Preveč sem cenil njihovo aktivnost. Dežurnemu strežaju sem podal izpraznjeno plastenko.

Namesto Sikstinske kapele sta ustvarila Swenak.

Napolnil jo je z vinom in vodo. Plačal sem z veseljem. Cene so bile pol nižje kot v betulah. Ob strani je Lazar klepetal z neko punco. Vanj je zrla kot v boga.

»Ne vem, zakaj
zabajam v Swenak,
ampak enostavno
se mi ne morem
upreti.«

Najbrž je pripadala krožku, kjer so ga šteli za Velikega mojstra. Njihovi tako imenovani magiji nisem bil naklonjen. Rituali so me spominjali na hlapčevstvo, klečeplazenje pred komerkoli pa ni v moji krvi. Pravi bog ne rabi slepega čaščenja. Preko bejbe sem po lisičje ošvrknil Lazarja: »Kakšna se ti zdi poslikava na stropu?« »Veličastna,« je dahnila punca.

Lazarju sem mnogokrat očital, da bi z Blažko lahko napravila izjemno umetnino. Na razpolago sta imela nedotaknjeno belo nebo, a sta po njem s čopiči brezbrizno malala kot pleskarji po ometani steni. Namesto Sikstinske kapele sta ustvarila Swenak.

»Saj v tem je pojnt!« je stotič zarohnel.

Zbadal sem ga zgolj zato, da bi ob naslednji priložnosti oblikoval nepozabno kreacijo. Odstranil sem se in odvihral k odru. Prenovljeni S.O.R. je razvnel publiko. Prešinilo me je, da sem najstarejši med občinstvom, toda take misli so se v meni pletle tudi pred petimi, desetimi leti. Niso mi segle do živega. Pridružil sem se skakanju.

Podij je prevzel Fršlus. Pri idrijskih bendih mi je bilo vedno zelo všeč, da so delovali, si pomagali med sabo in hkrati niso pozabili korenin. Z navdušenjem so ob svojih komadih preigrali Kuzle in Šund. Na svoj način. Nekatere napol zaprašene verze sem docela doumel šele preko njih.

*Odzval sem se slehernemu klicu,
toda večina je srkala pivo ali gajst.
Vinska žolna sem bil samo jaz.*

Nastopila je pavza in spustil sem se na sekret, ki sem ga svojčas pomagal graditi. V lajfu sem bil večkrat dobesedno brez prebite pare. Oprijel sem se vsakega ponujenega dela. Za silo izučeni zidar me je povabil k sodelovanju in konstruirala sva v stilu več kot spijemo, boljši smo. Swenak je bil takrat komaj v nastajanju. V njem je vadila samo Zablujena generacija, danes večina zasedb. Do prihoda dveh žejnih duš je bil šank odprt, potem so ga vrhovni zaklenili. Večer so zaključili Banditi in med popleševanjem me je znova doseglo, da sem

za Dom starih premlad, za Swenak prestar. Banditi so telepatsko začutili, kaj me grize. Urezali so Sick of it. Zdivjal sem v ospredje, pozabil na samospoševanje in kričal just relax and feel the flow. Lazar je pred utrdbo prisotnim prerokoval iz natalne karte. Oči so se jim svetile. Pustil sem jih v zanosu in se sprehodil po širnem peščenem dvorišču. Mladina je v gručah postopala in me vabila medse. Odzval sem se slehernemu klicu, toda večina je srkala pivo ali gajst. Vinska žolna sem bil samo jaz.

»Ne pije se več kot včasih,« sem potožil Lazarju. »Grem.« »Počakaj,« je rekel. »Šel bom s tabo.« Odpekotala sva. Med spustom sem navrgel: »Ne vem, zakaj zahajam v Swenak, ampak enostavno se mi ne morem upreti.« »Magične sile,« je zabrundal. »Magične sile.« Nisem oporekal.

ZA BENDE, KI JIM JE BILA LASTNA GARAŽA PREMAJHNA

Bumbar. Rudnix studio. Središče glasbene produkcije naše kotline šentflorjanske, kraj, kjer nastane večina kulturnega izvoznega blaga, ki ga danes svetu nudi Idrija. Je studio, je plac za vaje, je prostor za priložnostne žure, za nekatere ljudi nič manj kot dom.

*Besedilo: Marko Serafimovič,
Foto: Marko Serafimovič,
Iztok Hvala*

Med idrijsko glasbeno srenjo dobro poznani kraj, proti katerem gravitirajo lokalni muskontarji, je pod tem imenom postal znan širšemu krogu ljudi (in od njih dobro obiskan) okrog leta 2007, ko je nočno življenje v Idriji doživljalo enega svojih cikličnih preporodov in so se tam dogajali aj majka žuri, ki se jih udeleženci še danes radi spominjajo, kolikor to zaradi raznih stanj zavesti, v katerih so takrat bili, pač zmorejo.

Ima pa kraj širšo namembnost, daljšo zgodovino – in kot lahko potrdijo vsi, ki so v njem vadili, snemali ali pa samo hengali, tudi dušo, tako pristno, kleno knapovsko-idrijsko. V Bumbarju so danes kakovostno opremljen studio, ki omogoča do 32-kanalno beleženje zgodovine, z napaberkom socialističnih omar in doma narejenih pripomočkov avtentično opremljen prostor za vaje ter osrednji prostor za visenje, pitje, kuhanje čaja, žuranje in kar je še temu sličnega.

Idrija, dežela muskontarjev

Idrija je bila vedno mesto, njeno prebivalstvo pa meščansko. Mesta se od drugih ločijo po svojih lokalnih scenah in kulturi. Idrija svoji majhnosti navkljub na tem področju za drugimi ne zaostaja in je širši okolici poznana kot zibelka čipke, žlikrofov, 'ta wanajnim' zvečine nerazumljivega knapovskega humorja in močne glasbene scene, ki rojeva legendarne bende širom glasbenega spektra, izvzemši narodnozabavni del, ki se pri nas zaradi meščanskosti ni nikoli zares oprijel. Muzička zgodovina v Idriji se nedvomno začne beležiti z nastankom ene najstarejših pihalnih godb v Evropi, katere prvo omembo najdemo nikjer drugje kot v Valvasorjevem magnum opusu Slava vojvodine Kranjske, na novo pa Idrijo na glasbeni zemljevid vpíšejo Kuzle in Šund z ostalimi punkerji, ki tisto, 'kar je bilo dogajanja v Idriji',

preselijo iz kluba mladih, ki je imel svoje prostore v današnji mestni galeriji nad Mestno knjižnico in čitalnico Idrija, v Rudniško dvorano.

„(Tilen) Stvar je taka: dokler je bil v stari osnovni šoli MC oz. KIC, so imeli bendi tam tudi svoje prostore. Nekaj časa je prostor tam živel, nato pa se je tudi tam izpraznilo. Enostavno ni več drugega prostora, ki bi ga občina dopuščala za take dejavnosti. Je Swenak in so ti prostori tukaj.“

Kot se za pankerje spodobi (oz. kot so takrat verjetno mislili njihovi dobrotniki), so zavzeli najbolj zabačene možne prostore v kleti pod odrom, kjer enega podpornih tramov še danes krasi njihov podpis. Ko je občina zaprla še prostore v kleti nekdanje osnovne šole, pa je veliko bendov naenkrat ostalo brez domicila in iskalo prostor za vaje – novi dom so našli v prostoru na koncu rudniške dvorane, kjer se je skozi čas izoblikoval Bumbar, kot ga poznamo danes.

„(Eč) Jaz sem bil v tem prostoru že leta 1986. Nismo imeli dostopa do tega prostora, uporabljali smo zgolj prostor, ki je dostopen iz avle. Takrat je deloval ansambel Žio. Črke ž, i in o na plakatih so bile, kot da bi bile izrezane iz ameriške zastave. Na strešici je bilo nekaj zvezdic, ostalo pa so bile belo-rdeče črte ... Ta prostor ima že dolgo zgodovino.“

Nov plac

Preden je prostor na ritnem koncu rudniške dvorane pripadel nadobudnim glasbenim ustvarjalcem, je bilo tam stanovanje; in ko ga je v času gradnje Zdravstvenega doma Idrija prejšnji lastnik zapustil, je za njim ostal le gol prostor, po tleh gol beton in ponekod gnijoč les, le ena električna vtičnica ter slaba razsvetljava. Ker so bili bendi brez prostora za vaje, so se obračali na vse strani in 'žical za plac'; tako jim je občina priskrbela štiblc za Rudniško dvorano.

„(Eč)Ta prostor je bil vedno namenjen kulturnim dejavnostim; notri so potekale vaje bendov, koncertki in deviantnosti. - (Tilen) Kijih danes ni več! - (Pivk) Ja!“

V tem času je v prostoru delovalo veliko število mladih bendov – že prej omenjeni Žio, Vesoljski češarki, Zaspana grapa (iz katere so se pozneje razvili Stereotipi), stalni spremljevalec avtonomne glasbene dejavnosti pa so, vsaj odkar je v vzhodnoevropski kulturni prostor vdrl ameriški californian dream, tudi divje zabave in 'deviantnosti', o katerih se je kasneje razvedelo in so najverjetneje bile povod, da je občina bende iz prostora leta 1997 izselila. Po tem se je nekaj bendov preselilo v Swenak, ki je poleg Bumbarja edini center alternativne kulture v Idriji, nekaj pa jih je razpadlo.

„(Matic) Se spomnim, da ko sem bil še majhen, so bili tam, kjer je danes NLB, pogosto plakati, ki so opozarjali na te razne bende. Recimo Jejčk, Zaspana grapa in taki. Tega danes ne vidiš več. Sploh pa je upadlo število lokalnih bendov.“

Kasneje istega leta pa je Stanislav Kovačič Fish – Sr od občine prevzel prostor ter ga s pomočjo nove generacije muskontarjev začel prenavljati – namesto gnijočega lesa se je vlilo betonsko ploščo in uredilo tla, pometalo ven nepotrebne reči (denimo staro mesarsko tehtnico) in uredilo vhod z zadnje strani.

“(Eč) Kar sem želel povedati, je to, da se je tukaj vedno nekaj delalo. Tudi narediti ta preboj skozi steno, to ni bila enostavna zadeva. To je stena, debela pol metra, nobeden ni vedel, ali je nosilna ali ne ... V eni izmed delovnih akcij smo potem naredili tole okno. Naredili smo ga tako, da je v redu.“

Kreativnosti cel kup in stalno

ln od takrat naprej Bumbar živi – v njem stalno ustvarja, prostor preureja, snema

in vadi veliko bendov, posameznikov in enkratnih gostov, ki jih nihče ne zna naštetiti; ko smo koga od članov trenutno najaktivnejših bendov, Aikule in Random Phase, vprašali po imenih, je bil odgovor ničkolikokrat enak – »oh, ne, ne vem, ne vem vseh,« nakar so skozi nadaljevanje pogovora sporadično padala imena – od lokalnih, ki v naših ušesih odzvanjajo vsak drugi dan – Žio, Jejčk, Remenak MPA Belak, Jakuzi, Zablujena generacija, Gnide, Vesoljski češarki, Vino für Olga, Suzine Semiške, Zaspana grapa, Nikashy, The Sexuals, Gorazd Lampe, Putrauke, Kingstoni, Electrix, Marko Hatlak ... »Fish je tukaj imel avdicijo za Slon in Sadež, pa tudi vadila sta tukaj.« »Silvo Božič je tukaj redni gost, upokojeni slovenski igralec, pogosto snema tukaj za računalniške igrice, radijske igre ...« »Tukaj so bili Sašk Vidmar, Viler ... eni taki čudni bendi so bili tukaj.« »Pa Bretonsi so tukaj posneli dva albuma.« »Pa kitarist od Gogol Bordello, Oren, je bil tukaj.« »In točno tam, kjer zdaj sedi ti, je sedela basistka od A perfect circle in Pixies...« »Pa Lina Kuduzovič je tu snemala par komadov. Vidiš onega zmaja tam na steni? Tistega je narisala ona.« In še in še.

V snemalni sobi Bumbarja – oz. studia Rudnix – se pogosto znajdejo tudi neglasbeniki. Tam se posname veliko materiala za raznolike namene – kot že omenjeno, je v Bumbarju pogost gost Silvo

Božič, ki tu posname glasovni material za igre; z opremo iz tega studia se je snemalo zvok za film Kresnik: Ognjeno izročilo, nemalokrat kak posnetek potrebujejo tudi Mala gledališka šola Gimnazije Idrija, klub Idrija pleše, Osnovna Šola Idrija za kakšno od svojih prireditev ali pa Graparji za pustna rajanja – Bumbar je edini kraj v Idriji, ki jim nudi možnost kvalitetnega snemanja.

»(Eč) To ni prostor, ki bi bil sam sebi namen, pač pa je prostor, v katerem lahko ustvarjanje glasbenikov posnamemo in zabeležimo, seznam vsega, kar smo posneli, pa je zelo dolg. Poleg Primorskega vala, ki ima tu en mikrofona, je to edina lokacija v kraju, kjer se lahko stvar zabeleži – in to dokaj kvalitetno, tudi do 32-kanalno. Imamo opremo, ki je primerljiva z opremo vseh boljših studiev po Sloveniji. Problem pa imamo s šumi, saj stene niso dovolj debele, električna napeljava je slaba in dotrajana, tik ob eni izmed sten pa stoji še centrala za celotni Mobitel v Idriji, ki s sevanjem vpliva na računalnik, mikrofona in drugo opremo.«

Bumbar je to, kar je, postal leta 2007 – prej so bili v prostoru urejeni samo control room in prostor za vaje, tistega leta pa se je z udarniškim delom uredilo še osrednji prostor, katerega namen je sprostitve kreativnih sokov, adrenalina pred ali pa po snemanju za ljudi, nevarne nastopanja, chill-out room, kot žur

plac, ki ga vsaka kulturna scena nedvomno potrebuje; in studio je postal dom.

Sentimenti za na konec in plani za naprej

»(Matic) Ta prostor je zelo pomemben, saj lahko sem pridemo kadarkoli, igramo, ustvarjamo. Če tega ne bi imeli...«

»(Eč) V glavnem, ljubo bi mi bilo, da bi na koncu zapisali, da ni problem v rušenju zgradbe – ker itak ni uporabna. Tukaj delamo čudeže, da te prostore ogrejemo, da imamo elektriko. Pri snemanju se slišijo vsi šumi, ki jih moramo potem naknadno odstranjevati. Ker nimamo prvotnih pogojev za delo. Jaz sem za to, da se stavba podre, vendar pod pogojem, da tukaj naredijo dvorano, ki bo obrnjena za devetdeset stopinj in imela tisoč sedežev. Da bo lahko notri koncertirala bodisi pihalna godba bodisi Toni Cetinski. Naj uredijo vse tako, kot se gre, in za nas v pritličju uredijo enaka dva prostorčka, kot jih imamo zdaj, ki bi bila opremljena z elektriko in ozemljena.«

»(Eč) Če bodo to stavbo kdaj res podrli in nas napodili ven, si želim, da bi vsi glasbeniki, ki so kadarkoli vadili tukaj, nastopili na dnevnemu koncertu, ki bi se končal ob desetih zvečer. Tehnično je to povsem sprejemljivo, upam samo, da se bodo vsi odzvali.«

AVANTURIST, NE EKSTREMIST

Nasmejan, komunikativen, energičen. Idriječan Dejan Sedej – Bela je vsestranski športnik, ki trenutno deluje izven meja naše države. Tujina mu omogoča nabiranje novih izkušenj in idej, ki pa jih v prihodnje namerava uresničevati v Idriji in drugih slovenskih krajih.

Besedilo: Dijana Čataković, Katja Miklavčič, Foto: Izток Hvala, Asistenti: Boštjan Berglez, Marko Čuk, Aljaž Tratnik, Jernej Kobal

Da je Dejan vsestranski športnik, potrjuje pester nabor športov, s katerimi se ukvarja že od otroštva. Sprva je treniral nogomet, košarko in karate, kaj kmalu pa je odkril svojo prvo pravo strast – kolesarjenje, ki ga je treniral sedem let. Želja po prakticiranju tega športa ga je vodila tudi do prve velike investicije, kombi avtodoma, ki ga je kupil, preden je pričel s študijem geologije.

Kombi avtodom je Dejanu omogočil tudi intenzivnejše ukvarjanje z dvema vodnima športoma, kajakaštvom in windsurfigom, ki mu ju je približal prijatelj Gregor Troha. Adrenalin, čudovita narava, ki obdaja reko Sočo, in dobra družba so Dejana prepričali, da je že kmalu po prvih zavesljajih opravil tečaj učitelja kajakaštva druge stopnje, tega pa je pred tremi leti dopolnil še s tretjo stopnjo.

Dejan se s kajakaštvom ukvarja na zelo zahtevnem nivoju. Divje vode opredeljuje šeststopenjska lestvica, Dejan pa navadno vesla na peti ali šesti stopnji. Pravi, da mu prav zahtevne brzice s svojimi izzivi po žilah poženejo kri. Pri veslanju je vedno zelo skoncentriran, saj je vsaka napaka lahko usodna. Prav tako poudarja, da je zelo pomembno dobro poznavanje lastnih zmožnosti. Sam se ima za avanturista in ne za ekstremnega športnika. Ne motivira ga petindvajsetmetrski slap, pač pa vedno in povsod išče lastne izzive. Želi si prevoziti reke, ki jih do zdaj ni še nihče. Kajakaštvo kombinira tudi s plezanjem, saj med veslanjem plezanje po kanjonih ni nobena redkost.

V tujino!

Lahko bi rekli, da je bilo prav kajakaštvo po reki Soči Dejanova odskočna deska v svet. Sedemindvajsetletni Idrijčan že leto in pol služi kruh v Nemčiji, na jugu Bavarske v kraju Wertach pri Oberstdorfu. Zaposluje ga angleška vojska, ki svoje vojake redno pošilja na t. i. pustolovske treninge (adventure trainings), pri katerih se urijo v smučanju, pohodništvu, kajakaštvu, plezanju in drugih športih v naravi. Dejan v Nemčiji od aprila do oktobra vojake uči kajakaštva, pozimi pa je njihov mentor v turnem smučanju. Dejan se je novega življenjske

ga okolja v tujini hitro navadil. Dela devet dni zapored, nato ima pet dni prosto. Ob prostih dnevih se s prijatelji velikokrat odpravi tudi v bližnjo Švico ali na avstrijsko Tirolsko na izlete, za katere pravi, da so vedno nepozabno doživetje. Le uro stran od kraja bivališča se nahaja gorovje Arlberg, ki nudi ene izmed boljših snežnih pogojev v Evropi, blizu pa je tudi reka Ötz, ki je kot prizorišče vsakoletnega svetovnega kajakaškega prvenstva pravi raj za kajakaše.

Delovni urnik pa mu navkljub vsem obveznostim omogoča, da se pogosto vrne v Slovenijo in dneve preživi v družbi bližnjih ter na slovenskih rekah in v hribih. Navdušuje ga sproščeno vzdušje na reki Soči, kjer vedno sreča veliko kajakašev. Prav tako mu dih vsakič znova vzame pogled na naše Julijce, ki so po njegovem mnenju najlepši kraj na svetu.

Tudi v prihodnje bo pestro

Ambiciozni Idrijčan resno razmišlja tudi o večjih projektih izven stare celine, zanimata ga predvsem Čile in Nepal. Tam bi rad spoznal sebi podobne ljudi in na ta način uresničeval svoje bistvo. Razveseljuje pa je, da se njegovi načrti navezujejo tudi na domače okolje, saj ga prelepa narava vedno znova vleče nazaj v domovino. Želi si razviti kvalitetnejšo turistično ponudbo, ki bi obiskovalcem omogočila avanturistične počitnice v Sloveniji. Prepričan je, da imamo za razvoj tovrstnega turizma primerljive oz. celo boljše pogoje kot Nemčija in da je skrajni čas, da jih izkoristimo. Eden izmed njegovih načrtov je tudi organizacija urjenja angleških vojakov v naši državi.

Poleg tega pa Dejan še naprej ostaja tudi aktiven član Društva Zakonctedna, ki ga je ustanovil pred dvema letoma. Ekipa društva se bo tudi v prihodnje posvečala dejavnostim, kot so smučanje, kajakaštvo, windsurfing, SUP (Stand Up Paddle), odbojka na mivki, košarka in slackline. Še naprej bodo sledili svojemu poslanstvu – približevanju naštetih športov širši skupnosti. Dejan torej nikakor ne manjka niti idej niti volje za njihovo uresničevanje. Vizija, ki jo ima, je za naše okolje pravo darilo. Je upanje v bolj razgiban jutri.

ČIPKARIJA. PODNEVI IN PONOČI. V SONCU ALI DEŽJU.

Organizatorji so tudi letos dokazali, da jo je mogoče izpeljati brez ozira na vremenske nevspečnosti. Kljub temu da je še sredi zaključnega sobotnega popoldneva kazalo, da bo igrišče v Mejci praktično odplavilo, večerni koncert pod pokritim prizoriščem obiskovalcev ni pustil stati pri miru. Dež na avgustovskem festivalu vsekakor ni novost, je pa letošnja Čipkarija postregla s kar nekaj prelomnimi koraki.

Besedilo: Sabina Carli, Foto: Marko Čuk

Navdušene množice vreme ni zadržalo doma. Hladno pivo in Zablujena generacija te pač ne pustita hladnega.

*Vse je v stanju duba.
V ravnotežju, mirnosti in stabilnosti.
Hkrati pa odlična sprostitev
za staro in mlado.*

*V Mejci je vse mogoče - od simpatičnega popoldanskega programa
do uspešne izvedbe koncertnih večerov.*

*Čipkarija ponovno dokazuje, da si želi zajeti širši krog občinstva,
mladi pa s svojim delom naslavljajo predvsem mlade. Tudi najmlajše.*

*Letošnja novost je bil paintball na Pšenku.
Uredništvo TBI išče predloge za najboljši
idrijski prevod dotičnega športa!*

1.

Otvoritvena slovesnost

Začeti velja na začetku. Letos se je v programu znašla češnjica na vrhu torte, ki je festivalu v preteklosti manjkala. Govorimo o otvoritveni slovesnosti, na kateri so organizatorji pod vodstvom Matica Vogriča, predsednika Kluba idrijskih študentov v študijskem letu 2013/14, raznolikosti glasbenih zvrsti pridodali še klasiko. Za povrh so zahtevne glasbene vložke, ki so pospremili sprehod skozi zgodovino festivala z besedo in fotografijami, izvajali mladi perspektivni upi iz Idrije in bližnje okolice. Dolgočasnih funkcionskih nagovorov na program večera niso uvrstili, a so ga začinili z udarnimi nagovori, med katerimi ne gre pozabiti županovih zaključnih besed: »Wi kar šundrajte!«

2.

Desetdnevni program

Devetnajsta izvedba festivala je obsegala 10-dnevno dogajanje, na svoji festivalski poti pa je iz priključka svoje starejše sestre Festivala idrijske čipke zrasla v največji idrijski dogodek, organiziran s strani mladih za mlade. Prav v zadnjih nekaj letih pa so organizatorji v ospredje postavili željo, da naslovijo čim večji obseg prebivalstva mesta in okolice ter vključijo različne starostne skupine in glasbene okuse. V

letošnjem koledarju dogodkov so tako svoj prostor našli še paintball turnir na Pšenku, turnir v nogometu v Spodnji Idriji, stand-up komedija v idrijskem kinu ter spretnostne delavnice v Mejci. Zanimiva razmišljanja se pojavljajo tako znotraj študentskih krogov kot tudi izven – kje so meje festivala, če sploh so, do kam lahko raste in ali je mogoče, da na dolgi rok preraste v trimesečje poletnih dogodkov, ki bo združevalo še druge že obstoječe in potencialne projekte različnih prirediteljev v mestu, kar je že bila ena izmed idej na projektu Dialog mladih 2.0, ki ga je organiziral Mladinski center Idrija.

3.

Vstopnina

Med najbolj žgočimi spremembami leta 2014 pa je bila verjetno uvedba vstopnine na zaključnih glasbenih dogodkih – na petkovem večeru elektronike in sobotnem zaključnem koncertu. Ta je bila sicer v primerjavi s cenami festivalov po Sloveniji ugodna, a je v Idriji, ki je po stari rudarski navadi prej vajena »še kakšnega litra zastonj« kot pa plačljivih vsebin, sprožila veliko nezadovoljnih odzivov. V krogu prostovoljcev je med poletjem, ko so svoje dneve namenjali še zadnjim organizacijskim nalogam, zaokrožila celo šala, da bi bilo najbolje uvesti kar nagradno igro za najbolj inovativno tihotapljenje na prireditve brez vstopnice. Začuden so bili namreč, da je bil odziv na kar lepo število nagradnih iger, ki so ponujale brezplačno dvodnevno vstopnico, milo rečeno boren. Razlog za vstopnino pa ni tičal le v razširjenem programu, temveč tudi v drugih izzivih, s katerimi se soočajo organizatorji dogodkov v Sloveniji.

4.

Meritev hrupa

Že več let je moč slišati, da festival med delom prebivalstva ni nič kaj prida dobrodošel – od posameznih pritožb, ki jih občani pošiljajo na Občino Idrija, do organizirane peticije, ki so jo pripravili leta 2012 in je leto pozneje celo ogrozila izvedbo prireditve. Še posebej se zdi moteč večer elektronike, ki so ga organizatorji letos umaknili iz centra mesta na odmaknjeno dvorišče kluba Swenak in tako vsaj deloma utišali kritike, ki se začnejo razlegati v poletnih mesecih. Po izvedbi Festivala idrijske čipke v samem starem mestnem jedru je do mladih prostovoljcev, ki so razmišljali o organizaciji festivala na parkirišču »za komunalo«, prišel celo zanimiv dopis, po slovničnih napakah sodeč spisan v histerični naglici – taka glasba v mestu ni dopustna, kot niso dopustni moto zbori. Hladno pivo, Zablujena generacija, Happy Ol' McWeasel in Maniacs so tako zaigrali v Mejci, Občina Idrija pa je na dogodek povabila tudi licenciranega merilca zvoka, ki je v svojem poročilu po sobotnem koncertu ugotovil, da glasba in hrup nista preseгла zakonsko predpisanih omejitev. Je že tako, kot smo ugotovili na septembrski okrogli mizi »Ki lahk šundrama?«, na katero smo povabili lokalne odločevalce: Najdejo se tudi taki, ki jih moti poletna košnja travnikov na idrijskih obronkih, jutranji zagon vozila, ki ga potrebuje idrijsko komunalno podjetje, in – verjeli ali ne – vodna fontana na trgu nebeškega miru.

Jonas Žnidaršič pač vedno preseneti. Tako ali drugače, vsekakor pa s svojim pikirnim smislom za humor.

Klasična glasba je bila letošnja uvertura v festival.

»Ki lab šundrama?« je bilo vprašanje, ki smo ga naslavljali na poletni okrogli mizi.

Led je prebit

Zavedati se je treba, da je bila odločitev za uvedbo vstopnine za nas zelo težka, a organizacija tovrstnega festivala prinaša visoke stroške. Klub se sooča z upadom prihodkov iz naslova koncesij, kar je posledica manjše količine opravljenega študentskega dela ter Zakona o uravnoteženju javnih financ, zato je nemogoče pričakovati, da bo festival ob omejenih financah z leti lahko enako uspešen. Vstopnino smo uvedli samo za najbolj obiskana dogodka, ostalih osem dni pa je ostalo brezplačnih. Kljub slabim vremenskim razmeram smo bili z udeležbo zadovoljni. Če želimo, da Čipkarija raste in da se v Idriji vsako leto dogaja več zanimivih prireditev, je bila odločitev za vstopnino logična. Vsakdo, ki je kadarkoli organiziral dogodke, ve, kaj to s seboj prinese. Glede na to, da se je vstopnina med letom uvedla tudi za dogodke v klubu Swenak, so obiskovalci festivala odločitev za plačljiva festivalska dneva sprejeli manj dramatično. Mislim tudi, da cena ni bila previsoka in si je obisk lahko privoščil vsakdo. Navsezadnje sta že kakovost in raznolikost festivalskega dogajanja dodobra spremenili odnos ljudi do vstopnine. Led je prebit in mislim, da je to dobra popotnica za izvedbe prihodnjih festivalskih poletij v Idriji.

*Matic Vogrič, predsednik Kluba idrijskih študentov 2013/14
in vodja festivala Čipkarija 2014*

SPOŠTOVANI OBČINSKI SVETNIKI ...

5. oktobra smo in so vas izvolili za naše predstavnike v občinskem svetu. Tam ne zastopate le tistih, ki so vam namenili svoj glas, temveč zastopate interese celotne občine. Ne le kratkoročne interese naslednjih štirih let, temveč dolgoročne interese, ki presegajo štiriletno mandatno obdobje. Ko torej razmišljate o dolgoročnih interesih, razmišljajte o mladih. Predstavljamo vam le nekaj idej.

Besedilo: Matevž Straus

POGOVOR Z MLADIMI O MLADIH

Ne mečimo si peska v oči – udeležba občinskih svetnikov na dogodkih v organizaciji mladinskih društev je skorajda nična. Mladi razumemo, da vsem svetnikom ni do obiskovanja elektronskih zabav in turnirjev v odbojki, a pričakujemo udeležbo na dogodkih, na katere vas izrecno vabimo in na katerih želimo prav z vami – odločevalci – govoriti o prihodnosti občine. Vse dokler se na naša vabila ne boste odzivali, nas bo up-

ravičeno skrbelo, da se za mlade in prihodnost mladih ne zanimate. Od te skrbi do očitka, da mislite le na asfaltacije vaših ulic, ni daleč.

Zato mladi novemu občinskemu svetu predlagamo angažirano udeležbo in konstruktivno razpravo z mladimi o mladih, trenutnih razmerah in prihodnosti občine. Ne pričakujemo veliko – v letu 2014 so bili taki dogodki trije.

NIČ O MLADIH BREZ MLADIH

Res je, da se razmere na področju vključevanja mladih v dogajanje v občini izboljšujejo. Če smo še pred nekaj leti o tem le šušljali, danes o potrebi po participaciji in vključevanju mladih govorite vsi. No, skoraj vsi.

Mnogi so z vključevanjem že začeli – nekateri z iskrenimi nameni, drugi, »ker

se spodobi«. A kot smo že nekajkrat izpostavili, je pomembno, da se vključevanje začne na začetku projekta, ne pa šele v sklepnih fazah, ko resnejših idej in predlogov ni več mogoče realizirati.

Zato mladi novemu občinskemu svetu predlagamo: držite se zelo preprostega načela »nič o mladih brez mladih«.

VSAJ EN ZAPOSLEN MLADINSKI DELAVEC

Razvoj mladinskega organiziranja v Občini Idrija je v primerjavi z razvojem v drugih slovenskih občinah unikum – malo je namreč mladinskih centrov, ki bi v zadnjih petih letih samoraslo vzniknili brez »diktata od zgoraj« in se hkrati oddaljili od protestniškega značaja bolj alternativnih mladinskih centrov. Še manj je mladinskih centrov, ki bi delovali kot zveza društev, torej kot platforma različnih mladinskih in študentskih društev (Klub idrijskih študentov, Idrija 2020 in Rod srebrnih krtov), ki so prepoznali potrebo po povezovanju in razširitvi dejavnosti z oblikovanjem skupne krovne organizacije. Občina Idrija je v procesu oblikovanja Mladinskega centra Idrija mladim vedno stala ob strani in z zagotovitvijo prostorov

ter sredstev za program omogočila uspešno uveljavitev v lokalnem okolju. Da pa bi Mladinski center Idrija lahko polno zaživel in izkoriščal priložnosti evropskih in državnih sredstev, potrebuje vsaj eno zaposleno osebo. To je tudi eden izmed ciljev nove ekipe centra.

Zato mladi novemu občinskemu svetu predlagamo polno podporo mladim pri uresničevanju njihovega cilja. Tu imamo v mislih strokovno in organizacijsko podporo pri razvoju in prijavi projektov na razpise, ki omogočajo začasno projektno zaposlitev. Navsezadnje predlagamo sofinanciranje zaposlitve, ki bi spodbudila nadaljnji razvoj mladinskega sektorja v Idriji.

SISTEMATIČNO USPOSABLJANJE EKIP MLADIH ZA PRIJAVO NA RAZPISE

Evropska sredstva so prepogost odgovor na vsakršno dilemo in izziv, pred katerim se znajdemo. Da, strinjamo se, da Evropa ponuja marsikaj in da za priložnosti premalokrat zgrabimo, a evropski razpisi zahtevajo specifično znanje, nemalo izkušenj, kontinuirano delo in dolgoročen pristop.

Če bi v občini imeli ekipo mladih, ki bi bila v okviru mladinskih organizacij in drugih lokalnih akterjev sposobna priprave kvalitetnih projektov in pridobivanja evropskih sredstev, bi si na dolgi

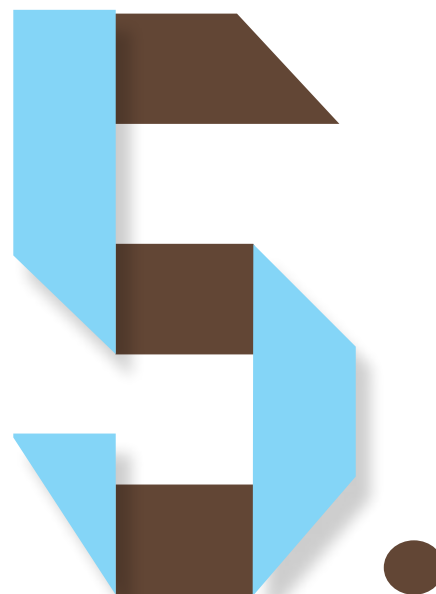
rok zagotovili razvoj mladinskega sektorja, ustvarili sinergijske učinke v drugih družbenih in kulturnih dejavnostih, odprli možnosti novih delovnih mest in zadržali najbolj ambiciozne mlade.

Zato mladi novemu občinskemu svetu predlagamo pripravo sistematičnega načina izobraževanja mladih za prijavo na (evropske) razpise. Znanje o pridobivanju sredstev je potrebno razpršiti na različne deležnike, saj bo le tako mogoče zagotoviti dolgoročen razvoj nevladnega sektorja.

STRATEGIJA REŠEVANJA STANOVANJSKE PROBLEMATIKE

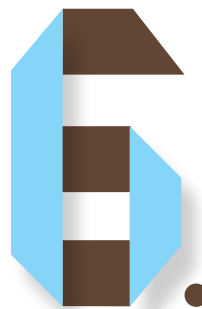
V letu 2011 je kar 42,9 % sodelujočih v anketi Mladi občine Idrija odgovorilo, da se jim stanovanja zdijo slabo dostopna, nadaljnjih 12,6 % pa, da se jim zdijo popolnoma nedostopna, medtem ko so stanovanja v Občini Idrija zadovoljivo dostopna po mnenju 5,9 % respondentov, zelo dostopna pa le za 0,6 %. Največ mladih, kar 41,7 %, izpostavlja problem previsokih cen stanovanj, premajhnega števila stanovanj (14,1 %), premajhnega števila neprofitnih stanovanj (9,2 %) in neprimerne ureditve stanovanjskih površin (6,3 %).

Zato mladi novemu občinskemu svetu predlagamo pripravo strategije reševanja stanovanjske problematike s posebnim poudarkom na reševanju prvega stanovanjskega vprašanja mladih. Dobra analiza in identifikacija izzivov bi že sami po sebi ponudili material za razpravo in iskanje rešitev na seji občinskega sveta.

DOLOČITEV PROSTORA ZA JAVNE ZABAVNE PRIREDITVE MNOŽIČNEJŠEGA ZNAČAJA

Če se je za večino večjih glasbeno-zabavnih prireditev v Idriji že našlo primerno prizorišče in ga okoliški prebivalci kljub hrupu, zaporam cest in vsesplošnem »džumbusu« bolj ali manj tiho sprejemajo, se festival Čipkarija vsako leto znajde pred ponovitvijo dileme iz leta poprej. Hitra rast festivala, ki se odraža v večanju števila obiskovalcev na zaključnih koncertih in širitvi festivala na nove festivalske dni in nove programske sklope, ovira namreč temna senca nad izborom lokacije zaključnih večerov. To leto so bili organizatorji primorani v selitev petkovega večera elektronike pred klub Swenak, čeprav so elektronski ritmi že pet let prisotni v mestu. S to selitvijo so avtomatično zmanjšali kapacitete in oslabili pomen festivala v širšem regionalnem prostoru.

Dejstvo je, da Idrija potrebuje prostor, ki bo omogočal izvedbo kakovostnih in bolj obiskanih dogodkov na prostem. Klub idrijski študentov je že leta 2008 in ponovno leta 2010 v izjavah javno poudaril, da bi bilo z ureditvijo Mejce, ki bi vključevala ureditev ustrezne električne napeljave, javnih sanitarij in priložnostnega odra, to mogoče izvesti na kraju, ki je bil temu namenjen že davno pred zloglasno Čipkarijo. S tem bi Čipkariji omogočili rast in pridobivanje na reg-

ionalnem pomenu, druge kulturne ustvarjalce pa spodbudili k ustvarjanju v mest. Zato mladi novemu občinskemu svetu predlagamo odprtje javne razprave o prireditvenih prostorih in identifikacijo primerne lokacije ter navsezadnje ureditev izbrane lokacije za kakovostno izvedbo dogodkov na prostem. V razpravi bi določili omejitve (število dni na leto, maksimalne ure in postopke pridobivanja soglasij), s čimer bi vzpostavili sporazumen in konstruktiven dialog.

IDRIJSKO-CERKLJANSKI RAZVOJNI SVET

Čeprav mladi ne pomnimo skupnega življenja v nekdanji občini, se zavedamo, da nas s Cerkljani povezuje marsikaj in da bivamo v eni zaokroženi geografski in predvsem družbeni skupnosti. Žal se danes rešitve na družbene, gospodarske, mladinske in okoljske probleme v obeh občinah iščejo nepovezano, s pomanjkljivo izmenjavo mnenj in brez iskanja sinergij.

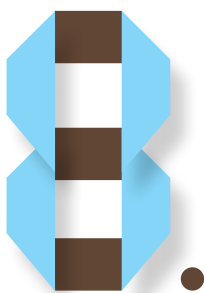
Zato mladi novemu občinskemu svetu predlagamo pilotno oblikovanje Idrijsko cerkljanskega razvojnega sveta za področje turizma in vključevanja mladih v razvoj turizma. Skupaj z mladimi, seveda.

BODITE PONOSNI NA MLADIM PRIJAZNO OBČINO

Septembra 2014 je Občina Idrija prejela certifikat Mladim prijazna občina. Kot se pogosto reče ob podelitvah nagrad, je certifikat pohvala za preteklo delo, predvsem pa obveza za naprej.

Zato mladi novemu občinskemu svetu predlagamo: bodite ponosni, da vodite mladim prijazno občino. Širite novice o mladinskih politikah, pobahajte se pred strankarskimi kolegi, predvsem pa ne zaspate na lovorikah. Mi zagotovo ne bomo.

5/2014

Izpostavljam pet dogodkov, za katere smo prepričani, da so prispevali k Idriji prihodnosti.

Eksperimentiranje z naravoslovjem

»Idrija je zelo bogata s kulturnim oziroma širšim družboslovnim in domoznanski dogajanjem. V mestu naravoslovne in tehnične dediščine pa manjka prav tovrstnih vsebin. Zanimanje za naše ne povsem vsakdanje (vsekakor pa zabavne) poskuse potrjuje, da so zlasti mladi željni tovrstnih dogodkov,« je le eno od razmišljanj organizatorjev Vikenda eksperimentov, ki ga je Mladinski center Idrija organiziral v začetku maja. Osemnajst dijakov in študentov prostovoljcev je namreč v dveh dneh v centru mesta oživilo eksperimentarnico z vseh naravoslovnih področij – in vsem zainteresiranim na dinamičen in zabaven način predstavilo različne naravoslovne pojave. Vikend eksperimentov se na Mestni trg vrača tudi v letu 2015 – mladi pa že snujejo tudi druge podobne izobraževalne vsebine.

V stiku s svetom

ŠINA- festival eksperimentalne glasbe je že petič ugledal luč sveta pod taktirko društva Avgust. Tudi letos se je dogajanje razprostiralo čez tri festivalne dni, v katerih je bil obiskovalcem predstavljen razvejan program, poln najrazličnejših vsebin, ki pa jih je v osnovi povezovala ena sama ideja: Šina je festival, ki v prvo vrsto postavlja izkustvo pristnega doživetja zvočne ustvarjalnosti skozi temu primeren prostor. Šina je potrdila, da Idriji kljub periferni geografski legi uspeva ohranjati stik z globalnimi (glasbenimi

in kulturnimi) tokovi. In to na prav poseben način – z afiniteto do rudarske zgodovine in ustvarjalno rabo zapostavljenih, opuščenih in mentalno marginaliziranih prostorov.

Tekaški praznik!

Po seriji uspešnih tekov, z organizacijo katerih je Klub idrijskih študentov pričel pred leti ob obuditvi Teka iz klawnce v Swenak, je 19. aprila 2014 Idrija doživela pravi tekaški praznik. Ves teden pred tekom je bilo vreme precej muhasto, a se ekipa ni dala in je delala s polno paro, da tek spravi pod streho. Več kot 250 tekačev, od tega 147 prijavljenih moških in 85 žensk, je z užitek preteklo progo iz Idrije po Rakah do Divjega jezera in vse do plezališča Strug, s čimer so potrdili, da je Klub idrijskih študentov eden kompetentnejših organizatorjev družabnih dogodkov v občini.

Banditsko 2014

Za idrijskimi Banditi je delovno leto 2014. Po albumu Society Love Songs, koncertih v slovenskih klubih, nastopih na festivalih in avanturah na Češkem in Slovaškem so februarja predstavili nov material. Njihov drugi album Take the Streets je posnet v angleščini, le zadnja skladba – kot na albumu izpred štirih let – je v slovenščini (gre za Ruskega vohuna, pri katerem so sodelovali Nieti in Banditi). A to še ni vse – Banditi so v tem letu koncertirali na Slovaškem in Češkem, v Italiji in domačih logih, predstavili pa so tudi dva videospota za skladbo Take the Streets in Money. Sle-

dnji je paradoksalno brezproračunski. Banditi so za skladbo Money namreč po dobrem starem receptu DIY (do-it-yourself) kar sami pripravili videospot, v njem pa v kolažu zlepili posnetke iz zadnjega leta. Banditi ostajajo zvesti prepoznavni banditski drži: tehnično podkovan in poln zvok z družbenokritičnimi besedili.

Regijska mladina v Idriji

Lokalnega dogodka projekta Dialog mladih 2.0: Vključujemo v organizaciji Mladinskega sveta Slovenije in Mreže MaMa so se poleg mladih in odločevalcev iz Idrije udeležili tudi mladi in odločevalci iz Žirov in Cerknega, zato ga upravičeno lahko preimenujemo kar v regijski dogodek strukturiranega dialoga. Preko 50 udeležencev, ki so spoznali pomen strukturiranega dialoga in ukrepe aktivne politike zaposlovanja ter oblikovali ukrepe za izboljšanje vključenosti mladih v lokalno skupnost, je zbranim odločevalcem predstavilo pet predlogov: združitev festivalov, ki v Idriji že potekajo, v koherentno celoto, aktivacija mladih v mladinskih organizacijah, razvoj načrta za obnovo objekta na ulici IX. korpusa 17, vzpostavitev sodelovanja med občino Idrija in mladinskim svetom Idrija, izdelava strategije za mlade ter vzpostavitev dialoga z občino Cerkno in ureditev novih prostorov Kluba žirovskih študentov.

Z BECIKLAM V BECIRKE

Imaš doma zaprašeno ali nevozno kolo, ki ga ne potrebuješ?

Podari ga MC Idrija, mi pa bomo poskrbeli, da ponovno ugleda idrijske ulice.

Več na www.mcidrija.si.

THE IDRIA LACE

- + ROČNO IZDELANO
- + TRADICIONALNE TEHNIKE
- + VEČ KOT 300 LET STARA OBRT

www.theidrialace.com
theidrialace.etsy.com

